

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

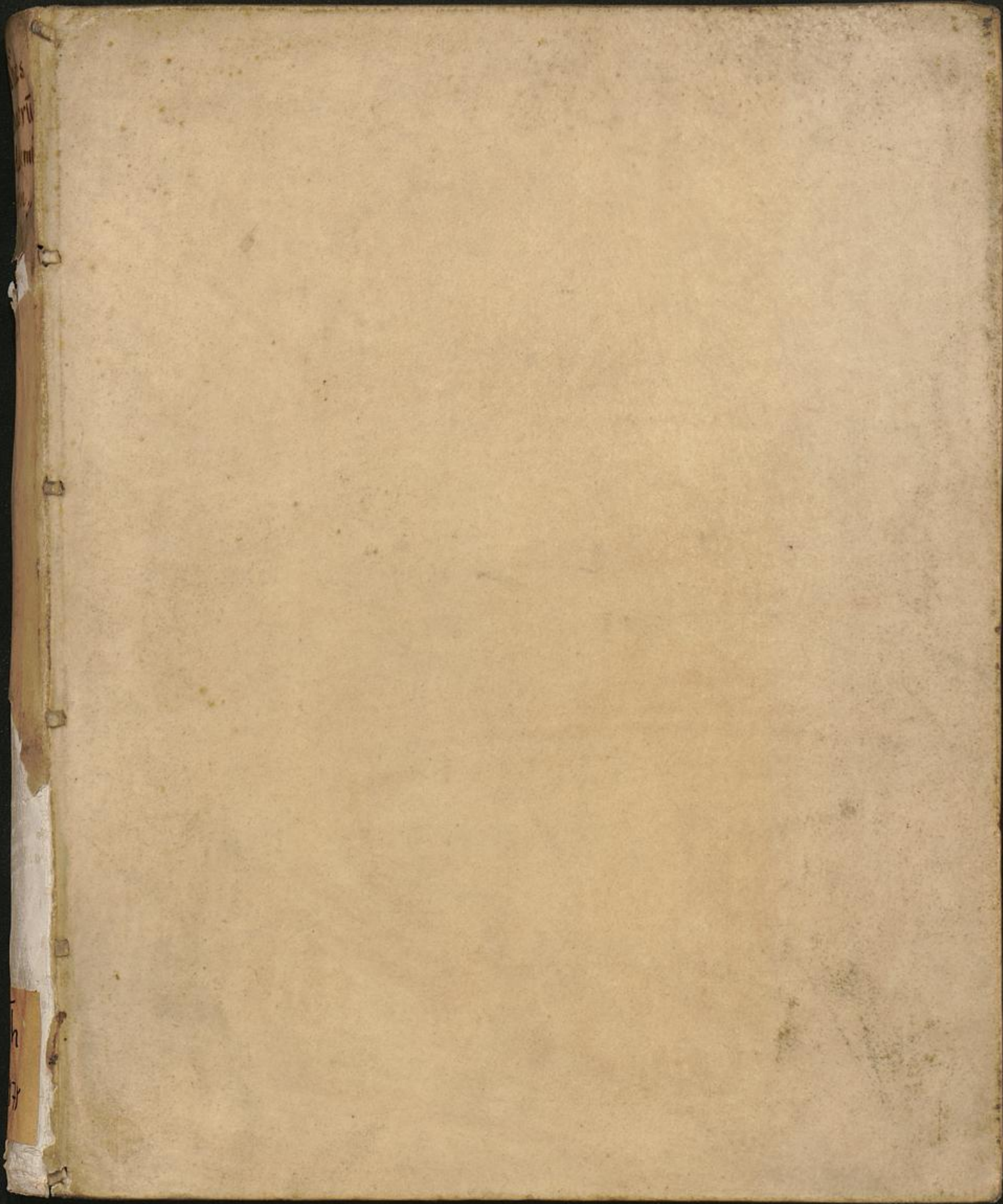
Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae De Certitudine Morali Quam habere
debet Confessarius de dispositione Poenitentis, ut eum
sepositâ justâ necessitate licitè absolvat**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1685?]

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951917-8

Th. 2170.

D. IV
3.

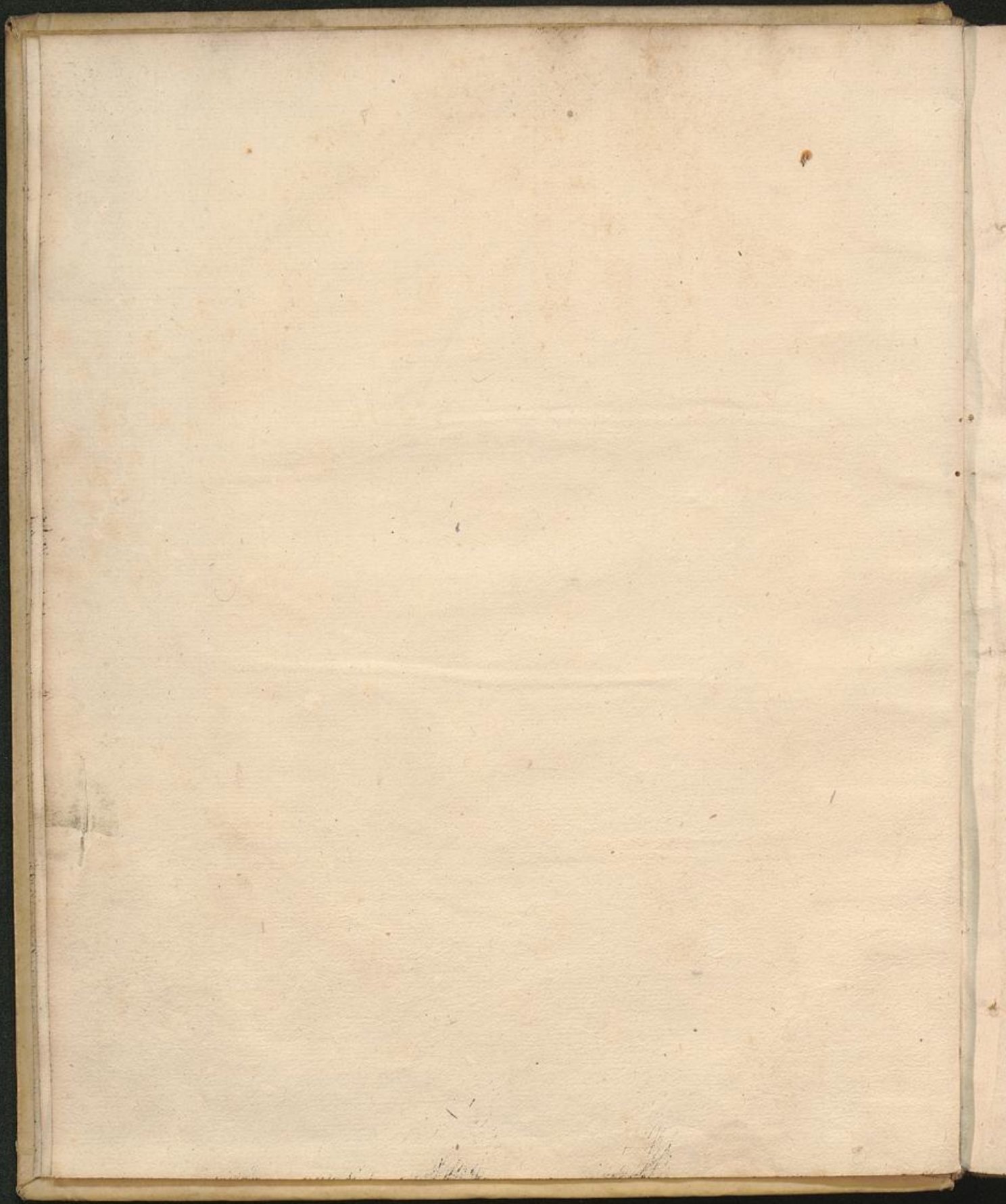

PHILOSOPHIA MORALIS

PRINCIPALIA

APPENDIX

PROPOSITIONES

T H E S E S
THEOLOGICÆ

D E

CERTITUDINE MORALI

Quam habere debet Confessarius de dispositione Pœnitentis,
ut eum sepositâ justâ necessitate licitè absolvat.

C U M

A P P E N D I C E

ADVERSUS LIBELLVM CVI TITVLVS,

FIDELIS RELATIO &c.

Q U A S P R Æ S I D E

EXIMIO VIRO DOMINO IAC MAGISTRO NOSTRO

GUMMARO HUYGENS

L Y R A N O

D E F E N D E T

THEODORUS WITSENBURGH GOUDANUS

In Collegio ADRIANI VI. Pontificis 2. Martii 1685. horâ 5. post meridiem.

L O V A N I I,

Typis GUILIELMI STRYCKWANT sub aurea Lampade.

P R Æ F A T I O.

Cum in Methodo remittendi & retinendi peccata quibusdam displiceat, quod in eâ allucibi dicatur; in Confessario, ut seposita omni necessitate Pœnitentem absolvat, requiri certitudinem moralem de sufficienti dispositione Pœnitentis, credimus non abs re fore, si istam Methodi doctrinam obiter alicubi indicatam, per has Theses latius explicemus, & ex professò nunc proponamus, ac congruis argumentis stabiliamus. Et primò quidem ostendemus illicitum esse; Confessarium, justâ necessitate sepositâ, absolvere Pœnitentes, quos ipse censet ad Absolutionem validè recipiendam probabiliter tantum esse dispositos, adeoque probabiliter indispositos.

Deindè probabimus quod Confessarius non debeat de sufficienti Pœnitentis dispositione habere certitudinem metaphysicam, aut etiam physicam, & ne quidem moralem qualis reperiri potest in historia humana; imò nec moralem tantam, uti quispiam habere quandoque potest de propria sua conscientia, sed sufficere ac requiri quandam speciem istius certitudinis moralis, quam habere quis potest de dispositione alterius hominis: requiri inquam ejusmodi certitudinem, dum abest omnis necessitas consistentem dubiè dispositum absolvendi.

Denique ostendetur, ut Confessarius Pœnitentem dubiè dispositum licitè absolvat, sufficere quod adsit justa necessitas; justa, id est, proportionata signis Pœnitentiæ, hoc scilicet pacto: ut quo necessitas est major, sufficiant Pœnitentiæ signa minora; & quò necessitas est minor, requirantur Pœnitentiæ signa majora: nullam proindè requiri certitudinem moralem dum adest justa necessitas absolvendi dubiè dispositum.

C O N C L U S I O P R I M A.

A persuasione Confessarii de dispositione aut indispositione Pœnitentis valor aut invaliditas Sacramenti Pœnitentiæ nullatenus pendet.

Sacramentorum materia & forma (quod cuilibet Theologo notum est) non pendet à notitia quam de illis habeat aut non habeat eorum Minister: idem prorsùs dicendum est de Sacramentorum valore, & à paritate rationis de eorundem invaliditate. Quare si quidpiam, sive ex natura rei, sive ex divina institutione, requiratur veluti materia Sacramenti Pœnitentiæ, si istud Pœnitentibus reverà desit, invalidè eos absolvet Confessarius, etsi vel ex ignorantia juris vel ex ignorantia facti sibi persuadeat nihil ipsis deesse. Ex. gr. ex ignorantia juris Confessarius credat, nihil deesse Pœnitentibus, qui ex solo timore servili pœnæ infernalis, vel aliquo quidem amore divino, sed non prædominante, de peccatis dolent: vel certè Confessarius nobiscum persuasus neutrum illorum sufficere, sed requiri dolorem de peccatis ex amore Dei prædominante, per errorem facti credat quod Pœnitentes habeant ejusmodi dolorem. His ita se habentibus quidquid sive circà jus sive circà factum etiam quacumque firmitate sibi persuaserit Confessarius, invalidè absolvet Pœnitentes serviliter tantùm, vel ex solo amore Dei non prædominante, de peccatis dolentes: posito nimirùm, quod Sacramentum Pœnitentiæ veluti materiam reverà requirat dolorem ex amore Dei prædominante: *Tunc enim vera est absolutio præsentis, cum æterni arbitrium sequitur Iudicis.* S. Gregorius hom. 26. in Evang. ad illa verba. *Quorum remisistis, &c.* Et ex adverso validè absolvet Pœnitentes coram Deo ritè dispositos, etsi Confessarius credat esse indispositos, ut si cum persuasione quod sint indispositi, ob aliquam spem

de

de dispositione, eos absolvat in necessitate justa; vel si contra suam conscientiam, aut ex ignorantia officii sui absolvat sine necessitate. Dum ergo hic quærimus, an aliquam certitudinem, & qualem, Confessarius habere debeat de dispositione Pœnitentium, intelligendum est, non ut validè, sed ut licitè eos absolvat.

CONCLUSIO SECUNDA.

Vt Confessarius Pœnitentem licitè absolvat extrà necessitatem, non sufficit quodlibet dubium Confessarii de Pœnitentis dispositione.

SI quodlibet dubium, etiam infrà probabilitatem, sufficeret, ut Confessarius confitentis extrà necessitatem licitè absolveret (ut alias probationes in sequentibus Conclusionibus subjungendas omittamus) confectarium foret; Confessarium sine necessitate licitè absolvere omnes illos dubiè dispositos, quos in necessitate licitè absolvit. Ex.gr. Confessarium nullà necessitate urgente licitè absolvere dubiè dispositos quoscumque, quos licitè absolvit in bello, imminente jam prælio, aut in ægritudine summè periculosa, ex.gr. fevæ alicujus pestis, vel etiam quacumque ex causa jamjam expiratos: quod confectarium adeò manifestè absurdum est, ut à nemine deinceps admittendum credamus. Faceat ergo hoc generale axioma, non ita pridem contra Methodi doctrinam allegatum, *Pœnitens habet jus ad Absolutionem, nisi constet de ejus indispositione.* Idem est judicium de aliis ejusdem farinae. Mirùm equidem, cum nulli, ut credimus, confectarium jam ante dictum deinceps, saltem in Belgio, admittere audent, reperiri tamen & verosimiliter non paucos, qui Absolutionem eadem facilitate, quantum nimirum est ex parte dispositionis Pœnitentis, impendunt extrà necessitatem, perinde, ac in necessitate; quandoquidem confessos passim omnes illicò absolvant, nullumque sine Absolutione dimittant.

CONCLUSIO TERTIA.

Vt Confessarius sine necessitate licitè absolvat Pœnitentes; non sufficit quod ipsi sit minus probabile, aut aequè probabile esse dispositos quam indispositos.

UT alicui propositioni assentiamur; necessum est, ut consideratis omnibus quæ tam pro veritate quàm pro falsitate ejus novimus, propter illa determinemur, ut propositionem istam potiùs veram, quàm falsam esse judicemus. Hinc confectarium est; nunquam nos assentiri propositioni quæ nobis est minus probabilis, quàm ejus contradictoria; & similiter numquam assentiri propositioni quæ nobis est æquè probabilis ac ipsius contradictoria: Neutro siquidem casu possumus ab iis, quæ tam pro veritate quàm pro falsitate novimus, determinari ut potiùs veram quàm falsam judicemus: Nam in priori casu pro falsitate plura quàm pro veritate habemus, in posteriori, æque multa. Impossibile proindè est, ut Confessarius confitentes judicet esse rectè dispositos; si istud sit ipsi minus probabile, vel solummodò æquè probabile, quàm quod fiat indispositi. Jam verò, uti nos existimamus, in ipsum lumen rationis impingit; dicere quod sine ulla necessitate licitè absolvas eos, quos tu ipse nequis judicare esse dispositos: quod si hac in re necdum nobis consentias, paulisper suspende dissensum, donec legeris Conclusionem sequentem in qua, tum quæ in hac, tum quæ in præcedenti Conclusionem dicta sunt, latius probabimus, ostendendo quod sine omni necessitate illicitè Confessarius absolvat eos, quos probabiliter censet indispositos, sed probabilius æstimat esse dispositos.

CONCLUSIO QUARTA.

Ut Confessarius sine ulla necessitate licite absolvat Confitentes, non sufficit quod ipsi sit probabilis eos esse rite dispositos.

Confessarius non semper potest de suo Pœnitente sine temeritate judicare, cum probabiliter esse ad Absolutionem indispositum.

Quod non possit quilibet Confessarius de quovis suo Pœnitente sine temeritate judicare eum esse probabiliter ad Absolutionem indispositum, primo etiam intuitu adeo manifestum apparet, ut frustraneum videatur assertionem illam velle probare. Etenim cuilibet notum est; quod doctrina de judicio temerario non solum istud, aut isti similia, verum etiam alia longè minora graviter culpet; nam proculdubio culpabile est, non obstantibus quibuscumque probitatis ac pietatis signis externis, de quovis passim homine judicare eum probabiliter esse in reatu peccati mortalis: hoc tamen longè minus est, quam si istud judicares dum cum externis pietatis ac probitatis signis, etiam concurrunt interna, id est illa, quæ suâ sponte quis manifestat Confessario, aut quæ suâ industriâ sagacitas Confessarii indagar. Neque tamen hoc ipsum, juxta communiorum Theologorum sententiam, censeri potest tam grave, quam Confessarium judicare de quovis suo Pœnitente, quod non solum sit probabiliter in statu peccati mortalis, sed quod præterea probabiliter sit indispositus, ut per susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ justificetur. Porro hæc (ut quæ à priori, quemadmodum aiunt, in hanc rem allegari possint, omitamus) à posteriori probant assertionem in principio paragraphi expressam; ita quidem ut à nemine eam negandam esse credamus. An fortè negabunt illi qui Pœnitentis conversionem, contra doctrinam Methodi asserunt esse facillimam? An illi qui secundum doctrinam Methodi, mutationem vitæ præviâ absolutioni, dignos pœnitentiæ fructus, ac alia pietatis exercitia iusto tempore frequentata, in Pœnitentibus, potissimum consuetudinariis, ut eorum conversio sufficienter probetur, ante Absolutionem exigant. Sit ergo indubitatum ac firmum, quod non quilibet Confessarius de quovis suo Pœnitente possit sine temeritate judicare, eum probabiliter esse ad Absolutionem indispositum. Non diffitemur equidem, quin frequenter sine temeritate Confessarius judicare possit, quod quidam suus Pœnitens sit probabiliter, imo quod certo ad Absolutionem indispositus; sed negamus quod hoc sine temeritate possit quilibet Confessarius de quovis suo Pœnitente judicare.

§. 2.

Ex anteriori Paragrapho confectarium est, quod Confessario possit esse plus quam probabile, quod hic suus Pœnitens ad Absolutionem valide suscipiendam sit rite dispositus.

SI Confessarius post debitum examen nequeat judicare quod hic illevè Pœnitens sit probabiliter ad Absolutionem indispositus: erit eidem plus quam probabile, quod sit dispositus. Nam si unum contradictorium nequidem habeat verisimilitudinem ullo modo probabilem (sub quo probabili etiam comprehendimus æquivalentem, ut tergiversationes excludamus) alterum contradictorium erit plus quam probabile. Ex. gr. cum nequidem probabile sit quod sol sit minor terrâ, confectarium est: ut plus quam probabile sit, quod Sol non sit minor, sed major terrâ. Et quia censet probabile quod continuum componatur ex punctis; fieri non potest ut tibi sit plus quam probabile quod non componatur

natur ex punctis, sed ex divisibilibus sine fine. Sit ergò iterum indubitatum & firmum, quod Confessario possit esse plus quàm probabile quod hic suus Pœnitens ad Absolutionem validè suscipiendam, sit ritè dispositus.

§. 3.

Cum Confessario possit esse plusquàm probabile, quod hic illevè suus Pœnitens sit ad Absolutionem ritè dispositus, ut illum seposità omni necessitate absolvat, non sufficit ut Confessario sit probabilius, quod Pœnitens sit dispositus.

ET si quibusdam primo intuitu eadem vel parùm diversa videantur *probabilius & plusquam probabile*, reverà tamen multùm differunt, siquidem id quod *probabilius* dicitur solummodo est probabile; nam *probabilius* vocatur quod in probabilitate excedit alterum probabile cui comparatur; *probabilius* proinde solum est probabile; si probabile, ergò dubium five incertum, omne namque probabile, quod toties ante hac ostensum, est dubium five incertum. *Plusquam probabile* vocatur illud de cujus veritate habemus noticiam tantam, ut excedat cognitionem five opinionem probabilem. Igitur plusquam probabile est plusquam incertum, & plusquam dubium, etiam intelligendo dubium positivum ac probabile; ex quibus confectarium est, quod plusquam probabile nec sit probabile, nec dubium, nec incertum, sed plusquam illa: adeoque necessum est, ut *plusquam probabile* in aliqua certitudinis specie sit certum, sicut necessum est ut *probabilius*, sit probabile, dubium & incertum.

His præmissis norandum: ratione naturali notissimum esse, quod in rebus ad salutem animæ pertinentibus certa incertis sint proponenda, & in dubiis pars tutior sit eligenda. Quare non veluti solius Augustini lib. 1. de Bapt. contra Donatistas cap. 3. aut etiam Juris Canonici in cap. 12. de Hom. volunt vel casuali; item in cap. 5. de Cler. excom. autoritate stabilita, servanda sunt hæc: *Tene certum, dimitte incertum. In dubio via tutior est eligenda.* Sed tamquam ab ipso Jure naturæ constituta. Confectarium hinc est: quod Confessarius, seposita omni necessitate, nequeat absolvere Pœnitentem, quem probabilius existimat esse ritè dispositum; quandoquidem possit habere dispositionem plusquam probabilem; nam sine ulla dubitatione, dispositio plusquam probabilis tutior est quàm dispositio quæ est probabilior, adeoque reverà solummodò probabilis. Quis enim dubitat quin cum eo quod Pœnitens sit probabilius dispositus, consistat quod sit probabiliter indispositus: nec minùs certum, cum eo quod Pœnitens plusquam probabiliter sit dispositus, nullatenùs consistere, quod vel probabiliter sit indispositus.

§. 4.

Paulò aliter probatur quod Confessarius sine justa necessitate illicitè absolvat Pœnitentem probabilius tantum dispositum.

Quia peccatum mortale cavendum est, etiam, ut rectè docent omnes Theologi, occasio peccati mortalis, quia adfert morale periculum talis peccati, cavenda est. A pari ergò dicamus quia ad salutem Pœnitentis, & reverentiam Sacramenti cavenda est invalida Absolutio, etiam cavendum est periculum invalidæ Absolutionis, seposità tamen in hoc posteriori casu necessitate justà, quæ pericula damnorum invalidæ Absolutionis compenset. Igitur illicitè, sine justa necessitate, absolvis illum, quem censes esse probabiliter indispositum, licet tibi sit probabilius quod sit dispositus. Nam si censes esse probabiliter indispositum, te ipso iudice, morale periculum est, ne reverà sit indispositus; adeoque si eum tum absolvas, te sine necessitate exponis morali periculo absolvendi reverà indispositum, etsi probabilius sit dispositus.

§. 5. Mora-

*Moralia ejusmodi pericula quidam apprehendunt in dubiis juris & non facti :
quidam è contrà.*

Mirum reperiri qui illicitum censeant absolvere Pœnitentem , qui scitur habere attritionem , sed ex parte juris probabiliter tantum sufficientem , & tamen licitum dicunt absolvere eum , qui id quod ex parte juris certò requiritur , tantum habeat dubiè sive probabiliter , dubio sive probabilitate tenentibus se ex parte facti : ex. gr. cum saltem probabile censeant , quod attritio salutaris debeat procedere ex amore Dei prædominante , judicabunt non absolvendum eum , qui scitur solum ex metu servili , vel tantum ex amore Dei non prædominante de peccatis dolere , in quo rectè judicant , sed malè in hoc , quod existiment sine necessitate absolvendos illos , qui probabiliter tantum habent dispositionem ex parte juris requisitam , ut si probabiliter tantum habeant verum & efficax propositum peccata sua mortalia in posterum vitandi. Quid enim tantoperè refert an ob juris , an ob facti probabilitatem Confessarius sine justâ necessitate exponat se & Pœnitentem periculo absolvendi invalidè. Quandoquidem probabilitas juris & probabilitas facti , idest , dubium utriusque , si sit æquè magnum , inferat invalidè absolvendi periculum æquè magnum.

E contra reperiuntur , qui plus difficultatis reperiunt in probabilitate sive dubio facti , quàm juris. Ex. gr. illicitum , & meritò , dicent occidere animal quod probabiliter est homo , & tamen iidem illi , quod mirum , existimabunt quod secundum sententiam probabilem , ut volunt , sibi liceat occidere furem cum rebus notabilis momenti aufugientem , id est , licitum esse occidere eum , de quo ad minùs dubium est an non occidatur contrà legem æternam. Et hi verosimiliter faciliùs censebunt , licitum esse Confessario absolvere Pœnitentem cum probabilitate juris , quàm cum probabilitate facti. Verum sine fundamento ; quandoquidem , juxta ante dicta , probabilitas facti , & probabilitas juris , si sint æquales , adferant dubium æquale , adeoque æquale periculum absolvendi invalidè.

§. 6.

Ex damnatione Propositionis primæ in Decreto Innocentii XI. inferitur quod non liceat sine necessitate absolvere illum qui probabiliter est indispositus , etsi sit probabiliter dispositus.

Propositio prima inter condemnatas ab Innocentio XI. sic habet : *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti , relicta tutiore , nisi id vetet lex , conventio , aut periculum gravis damni incurrendi , hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.* Hanc propositionem , quemadmodum & reliquas eodem Decreto comprehensas Pontifex velut ad minùs scandalosam & in praxi perniciosam proscribit. Et verò cum propositio non distinguat inter probabilitatem juris & probabilitatem facti , proculdubio comprehendit utramque : condemnatio proinde etiam se extendit ad utramque , negando quod in conferendis Sacramentis liceat sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore , sive sit probabilitas juris sive facti.

Ex eadem condemnatione redarguuntur etiam illi qui circa materiam insensibilem , qualis est internus dolor pœnitentis , putant licitum sequi sententiam probabilem , etsi non circa sensibilem , siquidem propositio condemnata adeoq; & ejus condemnatio loquuntur generaliter de valore Sacramenti , nec mirum cum Sacramentum non minus à probabilitate circa materiam insensibilem quam circa sensibilem periclitetur. Nec valet quorundam responsio quod circa insensibilem non possit haberi notitia nisi probabilis : etenim contrarium jam probatum est §. 1. & 2. hujus Conclusionis. Discursui quem hoc §. instituumus ex con-

demnatione 1. propositionis inter 65. non absimilis est ille quem Pater Carolus de Assumptione refert in Libello quem ipse vocat *La verité opprimée*, non veluti suum, nam ille ipse illum improbat, sed tamquam Illustrissimi Domini Tornacensis, qui ad Illustrissimum Dominum Archi-episcopum Cameracensem scribit hæc verba. *Vous enseignez sans doute, Monseigneur, comme tous les vrais Theologiens & selon le sentiment Apostolique de nôtre S. Pere le Pape, que bien loin qu'il suffise pour absoudre un Pecheur de n'avoir pas une evidence physique de son indisposition, il faut au contraire qu'un fidele Dispensateur de ce Sacrement de reconciliation ait une certitude morale de la bonne disposition de son Penitent; & il n'est jamais permis de se mettre dans un hazard apparent de rendre le Sacrement nul, hors le cas de necessité, où l'on hazarde plutôt le Sacrement, que de laisser le Pecheur sans le secours spirituel.* Quod Illustriss. Dominus Tornacensis ibidem dicit de certitudine morali suo loco in his ipsis nostris Thesis explicabimus & examinabimus.

CONCLUSIO QUINTA.

Vt Confessarius licita absolvat pœnitentes non debet de illorum dispositione habere certitudinem Metaphysicam, Physicam, aut moralem tantam, qualis potest haberi in Historiis humanis, neque tantam ut est illa qua haberi potest, de propria dispositione.

Certitudo Metaphysica habetur de illis rebus quas ita novimus, ut unâ noverimus ne quidem per Deum fieri posse ut in illis fallamur; talem habemus de omnibus illis rebus quas scimus à Deo esse revelatas; item de his principiis Metaphysicis, Logices, Matheos, Arithmeticae: *Impossibile est idem simul esse & non esse. Contradictoria non possunt esse simul vera. Si aequalibus addas inaequalia tota erunt inaequalia. Omnes numeri pares possunt dividi in duas partes aequales. &c.* Talis item habetur de infinitis aliis propositionibus sive principiis sive conclusionibus, modò sint evidenter necessariae, item de infinitis consequentiis evidenter necessariis. Probatione non indiget quod talem certitudinem Confessarius de Pœnitentis dispositione habere non debeat, imò sine revelatione divina talem habere non potest.

Certitudo physica habetur de illis rebus quas ita novimus; ut una noverimus naturaliter fieri non posse ut aliter se habeant. Ex. gr. tali certitudine scimus quod lapis casurus sit, si illum ex manu dimittamus; item quod hic illevè liquor, in quo deprehendimus omnes proprietates aquæ, verè sit aqua, &c. Quod etiam hæc certitudo non requiratur in Confessario, rursus est indubitatum.

Certitudo moralis Historica habetur de illis rebus, quas ex testimonio humano ita novimus subsistere, ut unâ noverimus moraliter fieri non posse ut non ita se habeant; moraliter hoc loco idem valet quod tali modo agendi hominum, ut qui illius testimonio non desert, merito labeatur exoticus, & ineptus ut cum hominibus agat. Ex. gr. moralem habemus certitudinem quod Julius Cæsar exstiterit. Quod dentur Antipodes. &c. Quia qui non desert testimoniis quæ habentur ex illo testandi modo, quem adferunt Historiæ ac enarrationes de Julio Cæsare & Antipodibus, ineptus est ut cum hominibus res humanas tractet, cum sæpissimè eveniet ut si talia maneant ipsi adhuc suspecta de falsitate, potissimum in praxi, necessum erit, ut in ipso conspiciantur actiones & omissiones intolerabiles, idque quotidie, imò quolibet ferè momento. Iterum nimis certum est, quod talem certitudinem Confessarius de pœnitentis dispositione habere non debeat.

Quod quamdam certitudinis moralis speciem habere quis possit de propria sua bona dispositione, rectè colliges ex hoc loco S. Scripturæ. *Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis* 2. Petri 1. v. 10. Siquidem longè difficilior est, ut quamdam moralis certitudinis speciem habeamus de nostra vocatione & electione, adeoque etiam de

de perseverantia finali, quam ut aliquam ejusmodi certitudinem habeamus de præsentī bona nostra dispositione. Negari igitur non potest: quin quamdam certitudinem moralem habere quis possit, de præsentī bona animæ suæ dispositione cum possit illam habere de sua vocatione & electione. Neque tamen requiritur ut Confessarius de pœnitentis bona dispositione habeat certitudinem tantam, quantam homo de sua dispositione habere potest. Non dico quantam hic Confessarius de sua dispositione habet, nam fieri potest, ut tam malus sit hujus in individuo Confessarii status, ut nullam prorsus certitudinem, imo nec probabilitatem, aut fundatam suspensionem habeat de bona sua dispositione. Hoc solummodo dico quod cum homo possit majorem certitudinem habere de bono statu animæ suæ quàm de bono statu alterius (cæteris nimirum paribus) non requiri, ut Confessarius tantam habeat de bona dispositione Pœnitentis, quantam de sua habere potest. Quod mox dixerimus, *cæteris paribus*, idcirco est; quia disiteri nec volumus nec possumus quin possint esse illæ circumstantiæ tum ex parte Pœnitentis, tum ex parte Confessarii, ut fieri vix possit, quod Confessarius quia multis distractus, ab Orationibus sæpè avocatus, pro multis animabus rationem redditurus, tantam habeat de sua bona dispositione certitudinem, quantam habeat de bona dispositione hujus sui Pœnitentis, qui nec multis est distractus, nec inter orandum interpellatur, neque pro animabus aliorum rationem reddere debet.

CONCLUSIO SEXTA.

Confessarius potest & debet de Pœnitentis sui bona dispositione habere aliquam speciem certitudinis moralis.

Conclusione quartâ diversis paragraphis Lectorem, ut confidimus, illuc tandem deduximus, ut admissurus sit, vel admittere saltem debeat; Confessario posse esse plusquam probabile, quod Pœnitens ad Absolutionem sit ritè dispositus: quo casu erit in Confessario moralis quædam certitudo de bona dispositione Pœnitentis. Quid in hac probatione negari potest? An antecedens, hoc scilicet: fieri potest ut Confessario sit plusquam probabile Pœnitentem suum esse ritè dispositum, an inquam hoc antecedens negari potest? Certè non videmus quo colore; postquam illud paragrapho 2. Conclusionis quartæ evidenter deduxerimus ex doctrina paragraphi ibidem præcedentis; quæ, ut nobis saltem videtur negari non potest. Sed fortè displicet consequentia quam hic facimus, illa scilicet: Confessario potest esse plusquam probabile quod hic suus Pœnitens sit ritè dispositus, ergò Confessarius habet moralem certitudinem de bona dispositione Pœnitentis: sed consequentia evidenter patet ex illis quæ dicta sunt Conclusionē 4. §. 3. en tamen adhuc aliam consequentiæ istius probationem. Si Confessarius censeat esse plusquam probabile quod Pœnitens sit dispositus, judicabit non superesse ullam probabilitatem de indispositione: non habebit proinde justam rationem, rebus istis proportionatam, de bona Pœnitentis sui dispositione dubitandi, vel potius eum veluti dubiè tantum dispositum tractandi, adeoque habet de bona ejus dispositione aliquam moralem certitudinis speciem.

Sicut hinc patet quod Confessarius de bona Pœnitentis dispositione certitudinem moralem habere possit, ita nunc ostendendum est, quod, justâ necessitate sepositâ, certitudinem illam habere debeat: ostenditur autem hæc ratione; Conclusionē 4. §. 3. & 4. demonstratum est, quod Confessarius, justâ necessitate sepositâ, illicitè absolvat confitentes, nisi ipsi sit plusquam probabile eos esse ritè dispositos; jam verò, iis obtentis, habet Confessarius certitudinem moralem, nimirum rebus istis proportionatam, quod Pœnitentes sint ritè dispositi: ergò sicut, justâ necessitate sepositâ, debet Confessario esse plusquam probabile quod Pœnitens sit ritè dispositus priusquam illum absolvat; ita quoque

que de hoc habere debet quamdam certitudinem moralem : dico *quamdam* , quia non est necessum , prout ante ostensum est , ut habeatur certitudo moralis tanta , quanta haberi potest circa historias humanas , aut quantam aliqui habent de propria sua dispositione. Imo certitudo moralis , quam habere possumus de dispositione alterius , habet quoque suos gradus : nam circa illos qui sunt eminenter pii , major haberi potest , quam circa alios : major quoque haberi potest , cæteris paribus , circa illos qui multis annis creduntur in justitiâ perseverasse , quam circa alios qui recenter sunt reconciliati , vel jam reconciliandi. Major etiam haberi potest circa personas , quæ non obligantur ratione alicujus specialis Officii pro aliis pervigilare , quasi rationem pro animabus illorum reddituræ ; quam haberi possit circa illos quibus animarum regimen incumbit. Major præterea haberi potest circa eos , qui frequenter in solitudine soli Deo vacant , solisque rebus spiritualibus incumbunt : quam de aliis , qui vi Statûs , Officii , aut aliâ ratione rebus temporalibus multum sese immiscere coguntur. Major denique haberi potest de illis qui sive in Officiis spiritualibus , sive in temporalibus , paucioribus ac minoribus , quam de aliis , qui multis ac magnis distrahantur.

C O N C L U S I O S E P T I M A .

Respondetur quibusdam objectionibus adversus doctrinam illam de certitudine morali moveri solitis.

§. I.

Datur ratio cur non rectè dicatur sufficere , quod Confessarius habeat prudens , ut vocant , judicium de bona Penitentis dispositione.

O Diosus , inquiunt aliqui , est in hac materiâ ille terminus *certitudo moralis* , quo titulo vel solo ab illo termino abstinendum erat , & in ejus locum substituendus alius , dicendo nimirum , sufficere quod Confessarius habeat *prudens judicium* de bona dispositione Penitentis ; ita illi : quibus respondemus : quod priorem partem objectionis atinet , si illi rem nobis concedant , id est , si nobis concedant , justâ necessitate sepositâ , requiri ut Confessario sit plusquam probabile Penitentem esse ritè dispositum ; ita ut sine temeritate judicare non possit , quod sit probabiliter indispositus ; si inquam hoc nobis concedant , superesse solam quæstionem de nomine , quæ in hoc sita est ; an istud vocari debeat certitudo moralis , nec ne : in qua quæstione dum nos partem affirmativam , illi verò negativam amplectuntur , non multum ab invicem distamus.

Ad secundam partem objectionis pro certitudine morali substituentem *judicium prudens* , ut vocant , respondetur : merito nobis in hac materiâ displicere terminum istum *judicium prudens* vel ex eo solo titulo , quod illo abutantur homines ad laxitatem proni , qui , dum quodvis ob levissimam ratiunculam probabile vocare amant , non difficulter quidlibet ferè , & quantumvis absurdum , ac à veritate alienum , uti probabile , ita & prudens judicabunt. Deinde ut ad rem ipsam veniamus ; quomodo judicium tuum potes censere prudens , nisi tu ipse existimes esse moraliter certum ? Etenim si censeas esse saltem probabile quod præstiturus sis judicium falsum , præstabis illud imprudenter , quia ipse nosti quod te exponas periculo erroris : Nam qui *dubitat , judicat non se temerè consentire oportere*. Aug. l. 10. de Trin. c. 10. proinde sicut cavendum S. Aug. censet , ne quis , sciens aliquid non ita esse , mentiatur ut decipiat ; ita cavendum docet ne quis nesciens aliquid non ita esse , opinetur ut decipiatur. Ib. l. 11. c. 5. Sed demus non esse magnam imprudentiam judicare quempiam esse bene dispositum , quem censes esse probabiliter indispositum , eò quod falsitatem illius judicii non reputes esse magnum malum : an ideo non erit major imprudentia , quod sine necessitate

te exponas periculo absolvendi quempiam invalidè ; & prout communiter fit , sine debita dispositione mittendi ad Sacram Communionem ? Videat hinc Lector quàm imprudenter pro certitudine morali notus quidam ELOQUENTIA PROFESSOR substituerit *judicium prudens* ; cum hoc prudens esse non possit , nisi sit saltem moraliter certum , quò admisso , ne tum quidem nisi imprudenter in hac materia usurpatur hic terminus *judicium prudens* , quandoquidem homines ad laxitatem prona sexcenties illo abutentur. Sed impossibile est (inquit noster ELOQUENTIA PROFESSOR , habere hic certitudinem moralem de dispositione Pœnitentis. Cui ego : si hoc impossibile est , pariter impossibile est habere *judicium prudens*. Cæterum certitudinem illam moralem non esse impossibilem , probatum est Conclusionem 6. veluti evidenter confectarium ex eo quod posuit Confessario esse plusquam probabile quod Pœnitens sit bene dispositus , ita ut sine temeritate judicare non possit quod sit indispositus ; atque ita corruunt omnia quæ dictus ELOQUENTIA PROFESSOR allegat adversus doctrinam de certitudine morali in Methodo expressam : quam verosimiliter idè inconditis suis clamoribus , & censurarum ineptiis diffamare voluit , ut hisce fulcibus doctrinæ suæ imbecillitatem tantisper sustentaret. Porro , uti per hæc refutata sunt paucissima ad doctrinam spectantia , quæ dicti PROFESSORIS ELOQUENTIA libro continentur ; ita per Appendicem hisce Thesibus adjungendam toti mundo manifesta fiet calumnia circa doctrinam de Sigillo Confessionis in eodem libello expressa , & falsissimò mihi impacta.

§. 2.

Qui loco Certitudinis Moralis in hac materia volunt substituere Judicium prudens , malè nos culpant de novitate termini.

ANtedictus PROFESSOR ELOQUENTIA dicit certitudinem moralem esse purè speculativam , *noviter inventam* seu fictam. Hæc ille in sua oratione auspiciali inchoaturus Lectionem Eloquentiæ , & Eloquentiæ specimen unà daturus ; in qua oratione *Methodum remittendi & retinendi peccata* , qua parte dicit in Confessario requiri certitudinem moralem , multis invectivis traducere non est veritus : atque illa est causa cur Adversarimus : ubi vero ad facta , quæ nobis objicit , perventum fuerit , RELATOREM FIDELEM vocabimus : istud namque nomen sibi implicitò vendicat , dum libellum in quo ista enarrat RELATIONEM FIDELIEM intitulare præsumit. Porro ille ELOQUENTIA PROFESSOR certitudinem moralem *noviter inventam* dicit ; sed quo colore ? Numquid enim notissima est partitio certitudinis in Metaphysicam , Physicam , & Moralem ? Nonnè æquè frequens est mentio hujus postremæ certitudinis , ac duarum anteriorum ? sed Patres , inquit , & Concilia eam non requisiverunt in hac materia : ad hæc ego : quod Concilium , quis Patrum in terminis , ut aiunt , dixit , ut Confessarius contentes licitè absolvat , sufficere *judicium prudens* de illorum bona dispositione ? & quamvis dixissent istud sufficere , adde quamvis etiam non dixissent requiri certitudinem moralem , immeritò nos argueret dictus ELOQUENTIA PROFESSOR ; cum jam ante & autoritate & ratione ostensum sit , quod *judicium prudens* nequeat esse probabile ac incertum , debet proindè esse certum ; si debeat esse certum , debet habere aliquam certitudinem ; sed non debet habere Metaphysicam , non etiam Physicam , non quoque Moralem qualis est Historica , non tantam , quanta haberi potest de propriâ conscientia : superest ergò ut habere debeat illam , quam ante descripsimus , id est , qualem habere quis potest de bonâ dispositione alterius hominis. Talis ergò haberi debet , sepositâ nimirum justâ necessitate , quæ excludat probabilitatem de indispositione Pœnitentis. Hinc S. Carolus , Vir in quo primævus Ecclesiæ spiritus non modice relucebat , vult ut differatur Absolutio , *donec evidens appareat emendatio in iis , qui tamen dicant & polli-*

polliceantur quod se eximent peccato; tamen Confessario PROBABLEM faciunt metum ne contrarium contingat. Immane quantum ab hac doctrina distat noster ELOQUENTIA PROFESSOR! qui etiam in paritate spei & metus, id est, dum æque probabiliter poenitens est indispositus ac dispositus, censet eum absolvendum. Si ita se res habet, jam PROFESSOR ELOQUENTIA contra quod ante docuerat, dicere debet, ut licitè absolvatur Poenitens, in Confessario non requiri iudicium prudens de bona ipsius dispositione. Imo non requiri iudicium ullum vel imprudens de bona dispositione: etenim sicut nemo potest prudenter judicare quod arenae maris sint numero pares, imo nec imprudenter: ita quoque nec prudenter nec imprudenter judicare potest unam contradictoriarum esse veram, dum utramque habet æque probabilem. Verum cum vir iste (quemadmodum illi qui in præfenti submerfionis periculo sese constitutos vident) quilibet vel apparens ad se trahere soleat, verendum ne pro se arripiat quæ mox dicta sunt, quasi sibi admissum foret quod Concilia & Patres non significaverint, requiri in hac materiâ certitudinem moralem à nobis assertam: revocandæ sunt ei in memoriam famosæ illæ Aug. sententiæ: *Tene certum, dimitte incertum*: Hom. 41. inter 50. *Graviter (quis) peccaret in rebus ad salutem animæ pertinentibus vel eo solo quod certis incerta proponeret*. l. 1. de Bapt. contra Donat. c. 3. has sententias non solum Augustinum sed proculdubio etiam alios Patres docuit lumen rationis. Sed nulla in illis mentio, inquit fortè Adversarius, *Certitudinis Moralis*: quam ergo certitudinem vult intelligi, dum sententiæ illæ indefinitæ ac universales applicantur huic materiæ? *Meta-physica, Physica, &c.* uti jam toties ostensum, intelligi non potest: ergo intelligenda est moralis ante à nobis descripta.

§. 3.

Cur Concilia & Patres dum de Poenitentibus loquuntur, non debuerint, quemadmodum nos hodie, tam multis agere de Certitudine Morali ante descripta.

Cum poenitiæ admodum diurnæ ex. gr. decennales pro unico adulterio, & septennales pro fornicatione simplici, &c. olim à Conciliis & Patribus essent constitutæ, iis ritè peractis, examinandum ultra non erat, an Confessarius de bona poenitentium dispositione haberet certitudinem moralem. Secus hodie, dum confitentium quidam nullis aut paucis admodum poenitiæ operibus exhibitis, à peccatis suis illico volunt absolvi. Pro quibus notandum: quod SS. PP. per Canones Poenitentiales longas illas poenitentiæ præscripserint ob plures fines: quorum unus, cum eos lateret interna cordis circa poenitentes dispositio, ut per ejusmodi poenitiæ exercitia noscerent eorum internam animi dispositionem. *Quia plerumque dolor alterius cordis (inquit Aug. Enchir. c. 65.) occultus est alteri, neque in aliorum noticiam per verba vel quacumque alia signa procedit, cum sit coram illo cui dicitur, Gemitus meus à te non est absconditus: rectè constituuntur ab his qui Ecclesia præsunt tempora poenitiæ, ut etiam satisfiat Ecclesia, in qua remittantur ipsa peccata.* Manifestè hinc apparet solutio cujusdam objectionis, quam nonnulli opponunt adversus doctrinam de differenda Absolutione, eo quod Confessario desit certitudo moralis de bona Poenitentis dispositione: nimirum quod Christus Dominus indilate absolverit quotquot in Evangelio leguntur peccatorum suorum remissionem ab eo obtinuissè. Nam Christus Dominus non egebat externis poenitiæ fructibus, ut per hos de interna Poenitentis dispositione certus fieret; secus Confessarius qui tantum videt in facie, atque ideo delinquentes non absolvit donec per externa ac manifesta, quis sit poenitentis affectus intelligat. Latius hæc exprimit S. Ivo Carnotensis ep. 228. editionis Parisiensis anno 1610. *Quærit fraternitas tua quo modo inter se convenient prophætica sententia, quæ dicit: In quacumque hora peccator conversus ingemuerit, salvus erit; & synodalis, quæ crimina sua confitentes ali-*

„ quamdiu à corporis & sanguinis Christi communione suspendit. Repugnare enim tibi
 „ videtur, dissentire sententiam capitis & corporis, ut quos caput, id est Christus, ce-
 „ leriter à peccato liberat, eos corpus Christi, id est Ecclesia, sub pœna peccati diu
 „ ligatos retineat. Quæ quæstio facile solvitur, si interni judicis animadversio, & humanæ
 „ fragilitatis consideratio diligentius attendatur. Cum enim criminalis culpa delinquentem
 „ separet à capite & à corpore, rationis ordo hoc exigit, ut internus judex tanto remittat
 „ celerius, quanto solus magis videt interiùs: judex verò qui tantum videt in facie, usque
 „ adeò delinquentes sub peccati pœnâ detineat, donec per manifestum pœnitentiæ fru-
 „ ctum, qui sit pœnitentis affectus intelligat. Per internum enim gemitum satisficit in-
 „ terno judici; & idcirco indilata datur ab eo peccati remissio, cui manifesta est interna
 „ conversio. Ecclesia verò, quia occulta cordis ignorat, non solvit ligatum, licet susci-
 „ tatum nisi de monumento elatum, id est publicâ satisfactione purgatum. Hinc est
 „ quòd Ecclesia sua crimina confitentes à Sacramentorum communione suspendit, & in
 „ cinere & cilicio positos ab introitu Ecclesiarum statuto tempore excludit: ut per hoc
 „ experiatur, si jam sunt intris vivificati, cum fuerint longa pœnitentiæ maceratione
 „ probati. „

Observet hinc Lector: quod Canones isti Pœnitentiales, quorum occasione hæc pronun-
 ciata sunt à S. Ivone, usque ad tempora ejus (vixit autem sæculo 11.) notabilem adhuc
 retinuerint vigorem. Quod etiam clarum est ex verbis S. Petri Damiani: *Quis tam hebes*
(ait ille in Gomorrhiano) quis tam insanus reperiri valeat, qui duorum annorum pœnitentiam de-
prehensio in fornicatione Presbytero idoneam credat? Si quis enim quantulumcumque scientiam Ca-
nonica auctoritatis vel summatenus attingit, ut districtiora judicia taceamus, quod lapsio in forni-
sationem Presbytero, saltem 10. annorum pœnitentia decernatur, patenter agnoscit.

Deindè Lector observet: quod 11. illis sæculis non fuerit opus occasione pœnitentium,
 circa quos ejusmodi Canones tantum adhuc retinebant rigorem, mentionem facere certi-
 tudinis moralis, quam de eorum dispositione oportuerit habere priusquam absolventur:
 quandoquidem, ut jam ante dictum, diuturnæ illæ pœnitentiæ Canonum, si ritè perage-
 bantur, sat certo probarent internam pœnitentium dispositionem. Ubi vero, mitigatis non
 una occasione pœnitentiæ Canonibus, non amplius potuit hæc ratione haberi certitudo
 moralis de bonâ pœnitentium dispositione; alio medio ad certitudinem illam perveniend-
 dum fuit: illud autem est, ut, conformiter ad verba S. Caroli ante citata loquor, differ-
 ratur Absolutio illis, qui quantumvis dicant se ritè dispositos esse, nihilominus à Confessa-
 sio judicantur probabiliter non esse dispositi.

CONCLUSIO OCTAVA.

Dum adest justa necessitas, Confessarius licitè absolvit Pœnitentem dubiè dispo-
 situm; adeoque illum, de cujus bona dispositione non habet certi-
 tudinem moralem.

§. 1.

Describitur generatim justa necessitas absolvendi dubiè dispositum.

Sicut necessitas aliquando est minor, aliquando est major; ita magna quoque reperitur
 varietas circa dubiè dispositos, dum eorum alii longè minora, alii multò majora pœni-
 tentiæ signa edunt. In hac signorum varietate servanda mihi apparet hujusmodi regula:
 requiritur semper debita proportio inter signa pœnitentiæ & ipsam necessitatem; ita
 quidem ut quantò minor est absolvendi necessitas, tantò majora pœnitentiæ signa requi-
 rantur; & quòd necessitas absolvendi est major, eò minora pœnitentiæ signa sufficiant:
ubi

ubi verò necessitas est maxima ut in homine jamjam expiraturò, sufficiant signa pœnitentiæ minima, si tamen dum Christianè vixit & ea dare nequit, requirantur ulla.

Porrò quod ob necessitatem licitè absolvantur aliqui alias necdum absolvendi, in ipsâ naturâ rei fundatum est. Hinc etiam vigente rigore Canonum pœnitentialium, leguntur aliqui imminente mortis periculo fuisse reconciliati, necdum completâ pœnitentiâ Canonum.

§. 2.

Ante dicta justa necessitas imprimis potest habere locum ex parte ipsius Pœnitentis.

Quod ob necessitatem quæ se teneat ex parte Pœnitentis, possit quis dubiè dispositum licitè absolvere, utcumque patet ex iis quæ anteriori §. dicta sunt: nunc addimus, quod illa necessitas non tantùm in ægrotis, sed etiam in sanis possit habere locum: ut v. g. in Militibus, quibus imminet in dies singulos necessitas fortassis congregandi cum hoste: hac necessitate minor est illa in qua solent esse Milites qui tempore belli sunt in præfidiis hosti utcumque obnoxii; sicuti longè major est illa, in qua existunt Milites dum in acie stant parati ad prælium. Reperitur etiam aliqua necessitas in iis qui periculosa itinera ex necessitate suscipiunt vel longa, ad ea nimirùm loca, ubi oportunum non erit cum meliori dispositione Absolutionem suscipere. Videtur etiam necessitas aliqua esse in illis, senibus præcipuè, deinde pueris, in quibus duo hæc *junctim* obtinent, primum, quod notabili tempore vitam egerint immunem à mortalibus; nisi quod dubium maneat, an habeant amorem Dei prædominantem: secundum, quod per frequentes dilationes Absolutionis non potuerit, nec spes sit, ut adhuc, nisi nimitum differatur, possit dubium illud tolli, potissimum si insuper accedat quod ulteriorem dilationem invitè admittent. Hoc enim postremum etiam mereri suam considerationem patet ex incommodis, quæ nata sunt sequi dum pœnitentes à bono Confessario malè, ut putant, habiti, ad laxiorem aliquem confugiunt. Non diffitemur quin & aliæ necessitates tenentes se ex parte Pœnitentis possint tum in hoc, tum in alio hominum genere habere locum: quandoquidem dilatio Absolutionis possit in certis circumstantiis ob plures alias rationes quas hic exprimere non vacat, malum aliquod spirituale vel notabile ejus periculum derivare in hunc Pœnitentem, vel etiam in alios, ob horum cum illo connexionem.

Porrò uti necessitates jam expressæ vel insinuatæ non omnes sunt æquales, sed aliæ majores, aliæ minores; ita quoque non omnes dubiè dispositi in iisdem necessitatibus licitè absolvuntur: sed prout ante dictum est, quo major est necessitas, eò minora pœnitentiæ signa requiruntur, ut dubiè dispositi licitè absolvantur; & quo minor est necessitas, eò majora signa pœnitentiæ requiruntur. A pari dicendum: ubi plures necessitates simul concurrunt, minora pœnitentiæ signa requiruntur; & ubi pauciores, illic plura requiruntur. Frustraneum est hic repetere, quia jam satis dictum est, hæc intelligi de dubiè dispositis; item intelligi ut licitè, non ut validè absolvantur.

§. 3.

Ista necessitas potest etiam locum habere ex parte Confessarii, item Loci, & Temporis quibus officio suo fungitur.

Ex dictis sub finem anterioris §. confectarium est: quod ad mensurandam necessitatem de qua hic agimus, ponderanda sint illa omnia, ex quibus fit ut dilatio Absolutionis adferat malum aliquod animabus aut ejus periculum; quale non rarò, cæteris paribus, magis imminet, dum ille qui Absolutionem differt ex officio tenetur Sacramenta his determinatè personis administrare, quam dum sine ejusmodi obligatione Confessiones audit.

Sicuti

Sicuti istud fit ex parte hujusmodi Confessarii, ita quoque non raro ex parte loci aut temporis. Ex parte loci quidem, dum in illâ Parochiâ aut Diocesi dilatio Absolutionis nunquam visa, aut fortassis ne audita quidem, vel saltem hæcenus paucis aut nulli persuasa fuit. Ex parte temporis idem fiet, si Confessarius recenter isthic cœperit confessiones audire; ita ut parum aut nihil autoritatis circa officium Confessarii hæcenus habeat. Cæteris namque paribus facilius admittitur dilatio Absolutionis dum Confessarius magnam autoritatem obtinuit, quam si hæcenus nullam habeat: sicuti Confessarius etiam primum incipiens, ubi cætera rursus sunt paria, facilius Absolutionem differre potest eo loco ubi dilatio jam est usu recepta, quam illic, ubi inusitata. Quæ tum hoc, tum anteriori §. diximus, non sic intelligenda sunt quasi Pœnitentibus in aliquâ necessitate constitutis, dum sunt dubiè dispositi, nunquam sit differenda Absolutio; quasi item dubiè dispositis nunquam Absolutionem differre deberent Pastores, aut alii qui ex officio confessiones audire tenentur; quasi etiam nunquam differri deberet eo loco ubi dilatio Absolutionis hæcenus non est visa; quasi denique qui primum incipiunt audire confessiones, non deberent etiam tunc Absolutionem aliquibus differre: sed quod illorum quodlibet aliquid faciat ad necessitatem jam sapius expressam. Ita ut hic Pœnitens ex. gr. ægrotus licitè absolvatur cum quâdam notitiâ quam habet Confessarius de ejus dispositione, cum quâ notitiâ Confessarius illicitè absolveret Pœnitentem sanum. Similiter dicendum quandoque fieri posse à Confessario qui est Pastor; & non ab illo qui est Canonicus, puta talis; qui non audit horum determinatè confessiones ex officio. Pariter intelligenda sunt quæ diximus de loco & tempore. Porrò ad discernendas multiplices illas absolvendi necessitates variorumque earum gradus, quis erit idoneus, nisi qui per assiduum mortificationis studium cor suum expurgaverit à concupiscentiis excœcantibus; & præter scientiam ex Scripturâ & Traditione aut etiam Scholasticâ haustram, assiduis & inenarrabilibus orationis gemitibus super se attraxerit divinam illam unctionem, quæ docet nos de omnibus? Ad hæc ex illâ ipsâ unctione illud insuper emolumenti consequetur, quod exhortationibus suis ad maturiorem conversionem Pœnitentes suos poterit facilius perducere; aut ubi necdum perduxerit, efficacius persuadere ut Absolutionis dilationem libenti animo acceptent.

§. 4.

Quædam observanda, ne doctrina jam tradita de necessitate ob quam liceat absolvere, &c. nimium extendatur.

DICTUM est §. 2. fieri posse ex parte Pœnitentis, Confessarii, Loci & Temporis, ut adsit necessitas quædam ob quam liceat quandoque absolvere dubiè dispositum. Ut autem hæc doctrina non arripiatur in perniciosam aliquam laxitatem, hoc §. ostendendum censuimus, quænam observanda sint ne istud fiat, sive necessitatem ubi non est prætexendo, sive majorem, quam reverà est, interpretando.

Antè omnia cavendum, ne ob necessitates tenentes se ex parte Confessarii, Temporis aut loci absolvantur Consuetudinarii in peccato mortali, ne ignorantes necessaria, ne in occasione peccati mortalis morale ejus periculum adferente hærentes, ne salutis suæ incurri, ne contrà obligationem statûs sui vel officii graviter delinquere soliti & similes: cavendum, inquam, ne illi ob dictas necessitates tenentes se ex parte Confessarii Loci aut Temporis idcirco sine prævia mutatione vitæ putentur posse absolvi, quia ob quandam necessitatem tenentem se ex parte Pœnitentis, v. gr. imminente periculo mortis, licitè absolvuntur.

2. Cavendum, ne necessitas putetur esse æqualis in iis, de quibus speratur melior dispositio in futurum, æquè ac in iis de quibus timetur pejor dispositio in futurum. Non dicimus

dicimus ideò , in istis nullam sed cæteris paribus esse minorem necessitatem v. g. in pueris pro ut ante , quàm in istis Senibus quorum dispositio ibidem descripta est.

3. Cavendum , ne Confessarius , qui est Pastor , aut aliter ex officio obligatus erga hos peculiariter Pœnitentes , quia ob dictas necessitates tenentes se ex parte *Confessarii* potest quosdam dubiè dispositos (quos non potest alius) absolvere : cavendum inquam , ne propterea licitum putet suos relinquere in tali dispositione dubia : sed per suas orationes , vitæ suæ probitatem , exhortationes suas , &c. adlaborare debet , ut ad certitudinem moralem ante descriptam quantum fieri potest accedatur.

4. Similis cautela adhibenda & labor impendendus ab iis Cōfessariis qui ob præfatas necessitates tenentes se ex parte *loci & temporis* possunt quosdam dubiè dispositos absolvere. Specialiter etiam circa has *loci & temporis* necessitates observandum quod vel illæ necessitates diminuentur , vel Confessarius non omninò implebit officium suum.

5. Denique cavendum ne , dum adest justa necessitas absolvendi dubiè dispositum , credatur illicò debere adeste justa necessitas , ut idem ille dubiè dispositus , ad sacram Communionem à Confessario mittatur : solet enim esse major necessitas Absolutionis , quàm sacra Communionis ; & quamvis par esset utriusque , fore tamen eo titulo inter hæc disparitas quod longè magis inordinatum fit , ut sine dispositione coram Deo requisita , recipiatur *Sacra Communio* , quàm ut *Absolutio*.

CONCLUSIO NONA.

Lectori expendendum relinquimus, an sæpè dictus PROFESSOR ELOQUENTIÆ doctrinam Methodi de Certitudine Morali meritò tot invektivis impetierit.

EX his judicet æquus Lector , jurène an injurià sæpè citatus ELOQUENTIA PROFESSOR hanc doctrinam de certitudine morali in *Methodo* expressam , tam acerbis invektivis exagitaverit , asserendo eam esse *Sacramenti eversivam* , *Confessariorum & Pœnitentium carnificinam*. Neque movere quemquam debet , quod de Illust. nostro Archiepisc. Lovanii ante annos aliquot sparsum memorat FIDELIS RELATOR , quod nimirum *Methodum indilatè esset proscripturus* , propter assertum in illa , ut ait FIDELIS RELATOR Moralis certitudinis necessitatem. Siquidem apertè profiteor , ac toti mundo declaro me paratissimum esse non solum illam doctrinam de *certitudine Morali* , sed & alia omnia , quæ unquam docui , subicere judicio ac Censuræ Illustrissimi Domini Archiepiscopi nostri : & ipsum ELOQUENTIA PROFESSOREM peramanter invito , ut similiter suam in nos accusationem apudeundem instituat.

Quam parum etiam FIDELIEM RELATOREM adjuvet Illust. D. Internuncii auctoritas , etsi confidenter dicat , quod hic contra *Methodi* doctrinam *pro univere suo alias querelas moverit* , abundè colligitur ex eo , quod post examinatam Romæ *Methodi* doctrinam , jussu SS. D. Innoc. XI. Lovanium profectus , idem Illust. significaverit quod sua Sanctitas magnam haberet , absit jactantia , de Authore *Methodi* existimationem , & pariter de Authoris illius doctrina. Hæc in veritatis ac justitiæ defensionem hic referre cogimur : & ne quis forte hac in parte nobis minus credendum existimet , adjungimus ejusdem Illust. D. Epistolam , quam hæc super re dedit ad Dominum CARNEO tunc temporis Excellentissimi D. Gubernatoris Belgii Secretarium.

Lectro

Lettre écrite par Monseigneur l'Internonce à Monsieur Carnero
Secretaire de Son Ex^{ce} Gouverneur du Pays-bas.

JE reçois avec le respect, que je dois, l'honneur que Son Excellence a voulu me faire, en me communiquant avis, qu'il venoit de recevoir, & je seray ravi de pouvoir executer ce qu'elle témoigne de souhaitter de moy; s'il ne me constoit que ce seroit aller contre les intentions de Sa Sainteté.

Il est certain que selon l'usage, on doit le trentième du courant procéder à l'élection d'un Docteur pour remplir la place vacante dans la Faculté Theologique de Louvain, & qu'on parlera fort dans cette rencontre du Docteur HUYGENS, lequel sans contredit, est le plus ancien, & le plus sçavant de tous les Pretendens.

Il est vray aussi, que s'on est plaint diverses fois à Rome, & à moy de la conduite du Docteur HUYGENS; mais on n'a allegué jamais à sa charge rien de solide, hormis la teneur d'un livre, qu'il a imprimée l'année 1674. & qu'ayant esté dernièrement examine avec un Apologie y joint, par la Sainte Congregation du Saint Office à Rome, n'a esté trouvé contenir aucune Proposition, qui soit digne d'estre censurée.

Puisque donc sa doctrine n'a point esté condamnée, & que d'ailleurs on n'a verifiée aucune autre plainte contre son procedé; c'est à tort, qu'on le veut faire passer pour notoirement Janseniste, ayant encor depuis peu protesté par écrit à Sa Sainteté, & à moy de bouche son obéissance filiale vers le Saint Siege.

Et si ceux qui ne souhaitent pas de le voir entrer dans la Faculté Theologique, ont remarqué dans sa doctrine ou dans ses actions, aucune chose de nouveau, qui paroisse prejudiciable au bien public, & aux bonnes meurs; biens loing de le taxer injustement, & par leur opinion de Janseniste, ils auroient dû individuer à Son Excellence, ou à moy le sujet de leur plaints, & les raisons, par lesquelles leur zele est ému, afin de prendre tel expedient qu'on trouveroit convenable.

On est encore en temps de suivre cette voye, qui est naturelle, & l'unique pour proceder irreprochablement, & S. E. peut répondre à ceux, qui luy ont fait recours sur la matiere, qu'ils luy exposent au plüost, ou à moy, ce que ils trouvent contre le Docteur HUYGENS. Par ces informations il constera, si l'on doit exclure, ou si l'on peut laisser libre l'Electio; puisque jusqu'à cette heure on a aucun pretexte legitime pour luy faire des obstacles: & Sa Sainteté prendroit de tres mauvaiſſe part, que contre le jugement de la Sainte Congregation, & sur le recit de gens, qui n'alleguent rien de particulier, & qui peut-estre ne sont nullement informé du cas, ou procedent par passion, on tiendroit pour criminel un homme, qu'on n'a pas sceu convaincre dans le tribunal competent où sa cause a esté agitée.

Sur le fondement de ces raisons appuyées par la connoissance que j'ay des intentions de Sa Sainteté, je ne doute pas que Son Excellence ne me fasse la grace, de les écouter favorablement, & de laisser libre l'Electio selon la conscience de ceux qui doivent donner leur voix, & vous suppliant aussi Monsieur d'y joindre en cas de besoin vos representations, je reste avec un respect tout particulier.

27. Sept. 1680.

Litteræ

Litteræ Illustrissimi D. Internuncii ad D. Carnero Secretarium
Excellentissimi Domini Gubernatoris Belgii.

EA, quâ deo, veneratione accipio honorem, quo Excellentia Sua placuit me dignari, communicatâ mihi re, quàm paulò antè acceperat, gestiremque posse exequi, quod se à me optare testatur, nisi mihi constaret, quod id facere, sit animo suâ Sanctitatis contraire. Certum est juxta consuetudinem die 30. mensis currentis procedi oportere ad electionem Doctoris qui locum impleat vacantem in Facultate Theologicâ Lovaniensi, vehementerque tunc sermo, nem fore de D. HVTGENS, qui sine controversiâ Aspirantes omnes & aetate, & scientiâ præcedit. Verum est quidem, sapius de ratione, quâ agit D. HVIGENS, & Roma, & apud me querelas depositas fuisse; sed nihil unquam solidi, quod eum gravaret, allegatum est, nisi tenor libri cujusdam, quem impressit anno 1674. qui & nuper, unâ cum apologiâ annexâ, examinatus Roma à Congregatione S. Officii, nullam propositionem, quæ Censurâ digna sit, continere inventus est. Itaque cum doctrina ipsius condemnata non fuerit, nec aliunde querela ulla adversus ipsius agendi rationem vera ostensa sit; injuriâ certè urgetur, ut pro notoriè Jansenistâ habeatur, præsertim cum non ita pridem & apud suam Sanctitatem scripto, & apud me verbo filialem suam erga S. Sedem obedientiam testatus sit. Quod si illi, qui videre eum in Facultatem Theologicam ingredi non optant, in doctrina ipsius vel actionibus adverterint novi aliquid, quod bono publico, aut bonis moribus noxium esse videatur: aded non debebant injuriâ, & ex sua opinione illum Jansenismi insimulare, ut etiam debuerint querelarum suarum causas, rationesque, quibus zelus illorum commotus est, vel suâ Sanctitati vel mihi singularim exponere, ut ea ratio, quæ congruere inventa foret, teneretur. Adhuc tempus est illam viam ingrediendi, quæ & naturalis est, & una, quâ sine reprehensione procedatur. Porro sua Excell. iis, quos hac in re supplices habet, respondere potest, ut quantocius sibi, vel mihi, quid adversus D. HVIGENS invenire, exponant. Per hæc constabit, sine excludendus, an electio libera relinquenda; cum in hanc usque horam nullus prætextus legitimus habeatur, quo obstaculum illi ponatur: & certè in pessimam partem acciperet Sua Sanctitas, si contra S. Congregationis judicium, ex relatu hominum, ubi nil speciatim allegant, vel fortè nihil prorsus de re instructi sunt, aut certè passione aguntur, pro reo haberetur ille, qui in tribunali competenti, ubi causa ipsius agitata fuit, non potuerit convinci. Fretus hisce rationibus, quæ nituntur scientiâ, quâ animus Suæ Sanctitatis mihi innotuit, non dubito, quin à sua Excell. impetraturus sim, ut eas benignè audiat, & electionem liberam relinquat eorum conscientis, qui suffragari tenentur; simul & tibi supplico, Domine, ut, si opus sit, tuam exhibitionem adjungas. Manco cum veneratione prorsus singulari. 27. Sept. 1680.

Ex his Illust. Domini testimoniis judicandum relinquimus, quam exiguam fidem mereatur RELATOR FIDELIS qui doctrinam *Methodi* tot invektivis ac Censuris infestatus fuerit. Vix responsonem meretur quod ex Censurâ Toletanâ, in sui patrocinium adfert ELOQUENTIA PROFESSOR. Cum enim ante memoratum Suæ Sanctitatis mandatum Illust. D. Internuncio primò intimatum, & deinde per hunc ipsi Authori *Methodi* insinuatum, derivatum sit ex sententia, quam in favorem *Methodi* tulit Inquisitio Romana, patet quod nullius ponderis esse debeat quod Dicecesis Toletana particularis Inquisitio super hac re egit. Et quamquam id nobis deesset, quid magis ridiculum

C

culum

calum esse potest, quam quod Inquisitio illa Toletana pro primâ causâ, credatur ergo quod pro præcipuâ, condemnationis *Methodi* alleget in eâ *Methodo* contineri propositiones in Janfenio condemnatas? Siquidem in tantâ Adversariorum etiam ad hoc non semel provocatorum multitudi ne, nullus hæctenus potuit, nedum poterit noster ELOQUENTIAE PROFESSOR ejusmodi propositionem vel unam in *Methodo* designare.

A P P E N D I X ADVERSUS LIBELLUM CUI TITULUS FIDELIS RELATIO. P R Æ F A T I O.

EUndem illum, quem in *Thesibus* nostris quibus hac *Appendix* adjungitur, passim vocavimus PROFESSOREM ELOQUENTIAE, deinceps non nisi FIDELIEM RELATOREM nominabimus, quia ut ante monuimus libellum suum FIDELIEM RELATIONEM intitulare ausus fuit, in quo quinque puncta omnia ad questionem facti spectantia mihi imputat, verè an falsò aut etiam mendaciter tuum erit, benigne Lector, perlectâ hæc nostrâ *Appendice*, ex testimoniis & animadversionibus hæc allegandis judicare.

C O N C L U S I O P R I M A.

FIDELIS RELATOR conatur toti mundo persuadere, me tradidisse doctrinam quandam de sigillo Confessionis, quam reverà numquam tradidi, sed veluti certo falsam habui à primo momento, quo de illa cogitare cœpi, id est, ex quo per FIDELIEM istum RELATOREM mihi eam adscribi intellexi, ante enim de illa numquam incidit cogitatio.

§. I.

Exprimitur ista doctrina de sigillo, & subjunguntur nostra adversus illam protestationes.

Verbis subsequentiis mihi imputatur, & describitur doctrina de qua quæstio: "D. HUYGENS docet quòd Confessarius ex solâ Confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset dare ipsi testimonium ad Pastorum v. g. Begginagii, sed etiam deberet positivè impedire, ne ad dictum Pastorum promoveretur, ne mitteret Lupum inter Oves. Objiciebatur, quomodò Exim. D. hoc posset facere sine fractione sigilli? Resp. Eximius: conveniens modus foret, si Confessarius Episcopo scriberet, quod talis N. N. ad dictum Pastorum esset inidoneus, quòd non deberet illum ad Pastorum promovere, Confessarius autem nomen suum non signaret. Tunc Theologus assumpsit, quòd modus ille esset inefficax; quia epistolæ anonymæ Episcopus non potest dare fidem, imò ne quidem libellis anonymis impressis, & sic inimici & concurrentes possent de unoquoque viro probo talia scribere. Eximius reposuit: quòd Episcopus majorem interim curam adhiberet. Adversus hanc doctrinam protestatus sum in *Thesidie* 30. Julii 1682. defensa his verbis: Quod à nullo Belgii Theologo Catholico doctrina ista tradita fuerit, existimamus: quòd non ab illo cui imponitur, certissimè scimus. Mirum equidem, si quis eam traditam unquam fuisse asseruerit; & præcipuè, si publicè, cur, ubi tanta fuerit testium multitudo, non allegat saltem duorum testimonia testium subscriptione, & aliis qua in iudicio fidem faciant munita. Quod si quispiam fecerit (quamvis numquam facturum credimus)

per

per sexaginta aut fortè plurium auditorum testimonia duorum testimoniorum falsitatem ostendemus. Protestationem meam repetii in *Compendio Theologia*, id est, *Thesibus hebdomadatim defensis ab anno 1672. usque ad 1684. pag. 259.* Eandem adhuc semel reiterare intendo in lecto mortis, si tamen fortassis contingeret, ut mors inopinata id non sineret, jam inde toti mundo declaro me nec doctrinam illam neque ullam illi in substantiâ æquivalentem, vitâ meâ durante, unquam tradidisse.

§. 2.

FIDELIS RELATOR nullum testem nominare potuit, qui asserat se ex me audivisse dictam doctrinam de sigillo.

EX §. anteriori clarum est doctrinam istam de sigillo, si ego istam protulerim, traditam fuisse in domesticâ aliquâ sive lectione sive disputatione: dicitur enim quod à Theologo aliquo fuerit mihi objectum: quod modus ille &c. Si in domesticâ lectione vel disputatione id factum sit, ergò presentibus, ut solet, centum circiter auditoribus: si ita est, cur non exprimitur nomen saltem unius qui doctrinam istam sese ex me audivisse testetur? Quare etiam non designatur dies vel mensis aut saltem annus quibus ita docuerim? Cur, inquam, saltem non unum illorum omnium exprimitur post tempus duorum aut 3. annorum ex quo hæc accusatio incepit, & ubi tanta per talem virum facta est inquisitio.

Sed MAXIMILIANUS SNEL S. T. B. inquit FIDELIS RELATOR, dixit in mensâ Collegii Hovii: Exim. D. HUYGENS docet, quod Confessarius ex solâ Confessione sciens peccatum &c. Notet hic Lector: istud non esse testimonium MAXIMILIANI SNEL verum ipsiusmet RELATORIS FIDELIS qui in suum favorem testatur. MAXIMILIANUM SNEL istud dixisse: verum non constat quod MAXIMILIANUS SNEL istud dixerit, quandoquidem per ipsius MAXIMILIANI SNEL testimonium, contrarium toti mundo declaretur; & quamvis MAXIMILIANUS SNEL dixisset illa omnia (ut vult FIDELIS RELATOR) quid inde probaretur? Cum exercitiis nostris Domesticis in quibus ista contigisse debuissent usque ad tempus inchoatæ accusationis numquam se interfuisse, propria manus suscriptione, ipse de seipso subsequenti testimonio testetur.

CVm Erud. D. MARCELIS in quodam scripto quod ita incipit. *Facultas S. Lovaniensis &c. sub littera A dicat sequentia:*

MAXIMILIANUS SNEL S. T. B. dixit in mensâ Collegii Hovii: Exim. D. HUYGENS docet: quod Confessarius ex sola confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset dare Testimonium ad Pastoratum v.g. Begginafi, sed etiam deberet positivè impedire, ne ad dictum Pastoratum promoveretur, ne mitteret lupum inter oves. Objicebatur quomodo Ex. Dominus hoc posset facere sine fractione sigilli, Resp. Eximius: conveniens modus foret, si Confessarius Episcopo scriberet quod talis N. N. ad dictum Pastoratum esset inidoneus, quod non deberet illum ad Pastoratum promovere, Confessarius autem nomen suum non signaret, tunc Theologus assumpsit quod modus ille esset inefficax; quia Episcopa anonyma Episcopus non potest dare fidem, imo nequidem Libellis anonymis impressis, & sic inimici & concurrentes possent de uno quoque viro probo talia scribere. Eximius reposuit, quod Episcopus majorem interim curam adhiberet.

Ego infra scriptus affirmo ac declaro; quod numquam in mensâ supra dicti Collegii Hovii, nec ullibi asseruerim vel testatus fuerim prædictam doctrinam esse doctrinam Eximii Domini HUYGENS, imo hoc non potuerim asserere vel testari, cum tunc non fuerim in Schola vel exercitiis, quando Ex. D. HUYGENS casum illum dicitur docuisse: tunc enim habita-

bam in Collegio Malderi, & toto tempore quo in hoc habitavi nullam lectionem aut exerciti-
am. Ex. D. HUYGENS in Pontificio frequentavi, paratus idem affirmare & deponere ubi-
cumque requisitus fuero. Dabam Bruxellis hac 20. Decembris 1684. signatum erat
MAXIMILIANUS SNEI S. T. B.

§. 3.

FIDELIS RELATOR pro testimonio contra memetipsum acquirendo
perperam me remittit ad alios.

Potesse D. HUYGENS, inquit FIDELIS RELATOR, levare testimonia coram
Facultate Sacra audita, si non sciretur intentioni sua esse contraria: ideoque eorum inspectio
mihi post varias expostulationes haecenus non conceditur. Respondeo quod, me instanter pe-
tente, Facultas Theologica voluerit ut FIDELIS RELATOR adduceret testes, quos
septem numero dicebat apud se testatos esse, quod ego praedictam doctrinam tradiderim,
petebam id non semel, ea conditione, ut, si quis istud de me testaretur, reliqui omnes audi-
tores per me rogandi, unius testimonium falsum, contrariis apud Facultatem testimoniis,
eliderent. Verum, cum Facultas Sacra nullus ex mea parte audiendum censuerit, vel ex
hoc colligat Lector quod nullus contra me testatus fuerit istud, quod praetendit RELA-
TOR FIDELIS. Praeterea aliunde mihi constat quod nullus istorum omnium, qui contra
me adducti sunt, asseruerit quod ego doctrinam, ante dicto casu comprehensam, umquam
tradiderim. Sunt enim illi ipsi: qui a FIDELI RELATORE insigni stratagemate quod
§. sequenti ipsorummet testimoniiis propalabimus, fuere circumventi.

Minus probat FIDELIS RELATOR remittendo me ad N. D. B. libelli sui Approba-
orem, quem dicit Illust. D. Internuncio, a me prius interpellato, transcripserit nomina
eorum qui adversus me testati fuerunt; & addit FIDELIS RELATOR, habita eorum
communicatione, HUYGENS nesciens replicare tacuit. Fateor Illust. D. Internuncium a me
fuisse interpellatum per epistolam quam hic adjungo.

Quam Illust. V. D. mihi offerre dignata est operam, quamque pro summa sua humani-
tate non semel praestitit, hanc modò enixè imploratum venio.

Edidit N. D. B. adversus N. N. quemdam libellum cui titulus N. D. B. Duplica, &c.
Notat in hoc libello unum aliquem prava doctrina circa fractionem Sigilli Confes-
sionis, ut videre est in schedula adjuncta; verum quidem est quod me nominatim non
exprimat doctrina illius esse Authorem, sed dicta sua & rem totam ita componit, ut
me notari, nullo negotio quivis percipiat, imo eum ipsum me esse cuiusdam retulit; huic
accedit quod edito hoc libello N. D. B. non semel ab alumnis nostris sciscitatus fuerit;
num doctrinam illam a me tradi audissent: ut ut sit, doctrinam illam aequè detestor, ac Epi-
stolam illam mihi pari calumniâ impactam, qua S. Sedi tam erat injuriosa, & me coegit
Illust. V. D. & scripto & verbo interpellare. Hoc itaque obnixè rogo Illust. D. V. ut pro ea,
quâ valet autoritate, cogatur praefatus N. D. B. declarare quod me doctrina illius authorem
facere nolit; sin verò doctrinam illam a me tradi, aut traditam fuisse existimet, unius ut mi-
nimum, alteriusvè testimonio, scripto scilicet, cum expressione ubi & quando id docue-
rim, probare sataget: quod si facere, quamquam me nunquam tradidisse probè mihi constem,
unquam potuerit; non desicient mihi 60. & plures auditores qui unius testimonium elidant:
Equidem, si praefato N. D. B. sat probatum est, ejusmodi a me traditam esse doctrinam,
cur nomen meum non exprimit; cur & coram Facultate Theologica, aut Iudice legitimo ad-
versus

versus me non agit; nisi forte quia faciliorem, securioremq; conset accusationem apud vulgus,
& sicut fert rumor, in Hispania, ubi ego, neque testes in meam purgationem adducendi,
possumus audiri. Hanc opem si rursus adferre dignatus fuerit, me tot aliis titulis sibi ob-
strictum, denuo obligabit, ut sim

Illust. D. V.

Humillimus Famulus

Lovaniū 15. Julii 1682.

G. HUYGENS.

Itaque libentissimè agnosco Illust. D. Internuncium per hanc epistolam à me fuisse in-
terpellatum: addo, quod Illustr. receptà hâc meâ epistolâ, Lovanium venire dignatus
sit, ut officia sua, prout rogatus erat, interponeret. Verùm nego & pernego, quod vel unum
testem N. D. B. mihi nominaverit.

§. 4.

*Frustrâ RELATOR FIDELIS remittit me ad quosdam alios ut ex illis discam
quid contrâ me testati fuerint.*

Primò, inquit *FIDELIS RELATOR*, interrogandus videtur N. STAES S.T.B.
I. An verum sit quod fuerit in Collegio Hovii, dum N. BUUCKX scripsit, aliis
dictantibus, superius mentionatam esse doctrinam Exim. D. HUYGENS; saltem
in substantia.

2. An ipse & alii non dixerint, quod parati sint sub juramento testari illam esse do-
ctrinam sui Præsidis.

3. Interrogari potest, quinam sint alii, qui idem cum ipso declararunt in Collegio
Hovii, vel alibi. Deinde quid Senior ille dixerit & quid STAES responderit.

II. Testis interrogari potest N. BISSCHOP, quia dicitur ille replicasse, & tunc
alii interrogentur, prout videbitur.

Quis hæc legens sub specioso titulo *Relationis Fidelis*, non existimet quod omnes isti
Testes ad quos tam confidenter provocat *RELATOR FIDELIS*, ejus Relationi sint suffragat-
uri? Quis non opinetur quod omnes isti contrâ Præsidem suum sint deposituri? Quis non
ducat Religionem de veritate Relationis vel dubitare, maximè ubi in *Fideli* istâ *Relatione*
p. 37. legerit hæc: *Præses Hovii, id est, RELATOR FIDELIS & ELOQUENTIAE PRO-
FESSOR illos (Theologos Collegii Pontificii) ad se venire curavit animo sciendi veritatem;*
& plures comparnerunt, & in præsentia sua prædictam doctrinam scripserunt, & declararunt esse
sui Præsidis Pontificii, quos conatus fuit melius docere. Hæc verissima esse affirmat prædictus Præ-
ses Hovii paratus juramento confirmare, item quod non dicat hæc animo calumniandi. Quæ hic
de juramento dicit, quis ferat? Obstupesco totus dum hæc perpendo, & mecum indu-
biè obstupescet Lector, ubi subjuncta Testimonia perlegerit.

Vis & auditis iis quæ PETRVS MARCELIS Præses Collegii Hovii Lovani, in
quodam suo scripto seu Libello impresso, mendaciter & calumniosè objicit Exim. Domino
GVMMARO HUYGENS Collegii Pontificii ibidem Præsidi, infra scripti quatuor
Theologi (aliis tribus absentibus) è numero illorum septem, qui apud MARCELIS fuerunt
& in suo præfato Libello ab ipso ad testandum de rei veritate sunt requisiti, dictam requisitionem
acceptant & respondent.

II. Verum esse imprimis Theologos illos ad fuisse eidem MARCELIS anno 1681. 2. Junii.

Verùm insuper esse, quod ibidem scriptus sit casus de quo in præfato Libello PETRI MARCELIS
ad litteram A qui est hic qui sequitur.

Confessarius ex sola confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset
dare ipsi testimonium ad Pastoratum v. g. Beginasii, sed etiam deberet positive impedire ne ad
dictum

dictum Pastoratum promoveretur, ne mitteret lupum inter oves. Objicebatur, quomodo Ex. D. hoc posset facere sine fractione sigilli? Resp. Eximius: conveniens modus foret, si Confessarius Episcopo scriberet, quod talis N. N. ad dictum Pastoratum esset inidoneus, quod non deberet illum ad Pastoratum promovere; Confessarius autem nomen suum non signaret. Tunc Theologus assumpsit, quod modus ille esset inefficax, quia Epistola anonyma Episcopus non potest dare fidem, imò nequidem Libellis anonymis impressis & sic inimici & concurrentes possent de unoquoque viro, probo talia scribere. Eximius reposuit: quod Episcopus majorem interim curam adhiberet.

III. Dictavit casum illum Antonius de Bisschop tunc temporis Theologus plusquam quatuor annorum qui solus inter omnes dubitabat (apud reliquos sex erat prorsus inauditum) an talis casus à quatuor circiter annis (quo tempore erat Theologus quinque circiter mensium) non fuisset propositus in domesticis exercitiis & in illum circiter modum resolutus.

IV. Procul ergò absuit, quod dictus A. De Bisschop voluisset testari prafatum casum fuisse sic resolutum ab Ex. D. HVYGENS, pro ut ibi expressus est vel in substantia, cum etiam illic à dicto Bisschop fuerit assertum, quod casus ille videretur propositus fuisse à quatuor circiter annis, quo tempore, ut modo dictum, & quod est bene notandum, Theologus tantum esset quinque circiter mensium.

V. Quin imò ibidem expressè dixit: quod tantum de illa resolutione prafati casus dubitaret & aliquid confusi haberet in memoria.

VI. Magis procul absuit à reliquis sex quod declararent illam esse doctrinam Ex. D. HVYGENS, cum è contrario expressè illi declararent se nihil prorsus scire de illo casu.

VII. Falsissimum igitur est & intolerabili calumnià effictum, quod vel unus eorum Theologorum paratus fuerit sub juramento attestari, illam esse doctrinam sui Præsidis.

VIII. Contra verissimum est, casum illum non esse scriptum ut serviret pro Testimonio contra Ex. D. HVYGENS, nec etiam illà intentione, ut scripto haberetur major fides quam nudè narrato, sed prorsus eà & unicà intentione scriptus est ut facilius conciperetur idea dicti casus, quem MARCELIS dicebat pra longitudine continuo fugere memoriam, cum tamen (ut aiebat) casum illum non alia intentione exprimi peteret, quam ut exactius & cum omnibus suis circumstantiis Eximio Domino HVYGENS proponeret.

IX. Quod D. MARCELIS ait in suo Libello: Secundis testis interrogare potest N. BISSCHOP, quia ille dicitur replicasse: Falsissimum est illud, cum, ut ante dictum est, dictus Bisschop tunc temporis (quo casus ille fuisset habitus) non esset nisi quinque circiter mensium Theologus, adeoque non Baccalaureus (qui in domesticis exercitiis soli replicare solent) & incapax nedum ad oppugnandum talem casum, sed etiam ad intelligendum.

X. Quæritur maxime in Libello prafato Testimonium Staes S. T. B. F.

Requisitus ille, Respondet: Prorsus falsum esse & effictum illam reprehensionem (de qua MARCELIS) sibi factam esse ab N. WITTEN tunc temporis Pontificii Seniore:

XI. Item adhuc magis effictum esse, illum respondiisse sequentia, ut pretendit MARCELIS, vos videte ne contra conscientiam aliter dicatis, ut placeatis Præsidi. Vnde manifestissimè calumnia reus erit MARCELIS nisi producat saltem aliquem, qui dicat hoc STAES dixisse.

XII. Iubet deinde quæri Erud. D. MARCELIS à dicto STAES S. T. B. F. an ipse & alii non dixerint quod parati sint sub juramento testari illam esse doctrinam sui Præsidis. Respondet denuò dictus STAES: & illud prorsus falsum esse, imò se dixisse quod ignoraret casum saepius mentionatum. Quod amplius, in egressu, cum ceteris, PETRO MARCELIS indicavit, & protestatus est, nullatenus se super illo casu testem esse, imò illum se ignorare.

XIII. Similiter PETRUS VAN WAESBERGHE (qui & ipse fuit unus è septem) testatur prorsus esse falsum, se dixisse quod paratus fuerit sub juramento testari, doctrinam dicto casu comprehensam esse sui Præsidis: imò addit se insuper dixisse PETRO MARCELIS: sibi ignotum esse dictum casum; item quod nec potuerit scire, quandoquidem BISSCHOP retulerit casum contigisse eo tempore, quo dictus WAESBERGHE necdum esset Theologus.

XIV. Nominatur item in eodem libello, N. BUYCX, tamquam ille, qui priorem casum prafatum scripsit;

scripsit; fatetur ille casum illum aut similem à se scriptum esse apud MARCELIS, idque dictante BISSCHOP; diffitetur tamen illum vel ab ipso eo sine esse scriptum, vel ab alio dictatum, ut testimonii loco foret contra Eximium D. HUYGENS, imò dicit non alià occasione esse scriptum, quàm ut ille casus plenius examinaretur & consideraretur, dicente MARCELIS, quod non tam facile possit concipere casum, nisi scriberetur dictus casus.

XV. Meminit deinde dictus BUYCX, nullatenus ibidem mentionem fuisse factam de testando, illum casum esse D. HUYGENS, imò dicit se intimasse PETRO MARCELIS, ante suum tempus id debuisse contigisse. Testatur denique se cum reliquis unanimiter in egressu protestatum esse, nullo modo velle ut dictum scriptum in testimonium adhiberetur quod & D. MARCELIS sanctissime promisit.

XVI. Quæ hic communiter referuntur, nomine omnium, ex communi historia istius notitia testamur communiter, quæ verò particulari quorundam nomine referuntur, singuli respectivè testamur & idque in trium aliorum propter distantiam loci absentia, sed qui nec ad testandum in præfato libro sunt nominatim requisiti. Quibus subscribimus & testamur. Dabamus propriâ manu. 13. Dec. 1684.

G. STAES.

A. DE BISSCHOP.

CAROLUS VAN WAESBERGHE.

JOANNES BUYCX.

ANIMADVERSIONES

SURER ILLO QUATUOR THEOLOGORUM TESTIMONIO.

PRIMA ANIMADVERSIO.

EX iis, quæ quatuor Theologi in ante allegato testimonio nominatim expressi declarant n. 3. videre licet quod inter septem ad Collegium FIDELIS RELATORIS invitatos, unicus fuerit, qui ad summum dubitaret de doctrina, ut vult FIDELIS RELATOR per me tradita. Reliquis enim sex doctrina ista erat prorsus inaudita. Numquid ergò potius credendum fuerat tanto testium numero, quam uni? Potissimum, cum ex hujus unius relatione constet.

1. Quòd ad summum dubitaverit, an doctrina ista fuisset à me tradita.
2. Quòd quæstio fuerit de doctrina quæ tunc debuisset fuisse tradita à quatuor annis.
3. Quòd oportuisset, ut à tanto tempore unus ille doctrinam istam percepisset, & memoriâ retinuisset, etsi solummodò esset Theologus quinque circiter mensium.
4. Quòd, ut numero sequenti usque ad quintum subjungitur, unus ille, id est, ANTONIUS DE BISSCHOP, numquam voluerit aut potuerit testari me doctrinam illam vel in substantia tradidisse.

SECUNDA ANIMADVERSIO.

Quæ numero 6. & 7. in testimonio habentur, probant omninò falsum esse quod FIDELIS ille RELATOR habet pag. 34. sui libelli ubi 2. interrogandum dicit: *An isti Theologi non dixerint, quod PARATI SINT SVB IVRAMENTO ATTESTARI ILLAM ESSE DOCTRINAM SVI PRÆSIDIS;* illà enim interrogatione significat, quod Theologi sæpiùs dicti parati fuerint testari illam esse doctrinam sui Præsidis: cum tamen in testimonio illorum n. 6. afferatur, quod sex istorum Theologorum declaraverint se nihil prorsus scire de illo casu five doctrina & n. 7. falsissimum esse & intolerabili calumniâ effectum: quod vel unus illorum Theologorum paratus fuerit sub juramento attestari illam esse doctrinam sui Præsidis.

TERTIA ANIMADVERSIO.

EX iis, quæ n. 8. iidem Theologi testantur, patet: ipsos insigni fraude à RELATORE FIDELI fuisse circumventos, dum astutè extorsit ut unus illorum diceret, alius scriberet casum, de quo quærebatur, fraudulenter asserens, non alià intentione sese istud

istud petere, quam ut mihi illum proponeret, cum tamen, ut eventus docuit, voluerit toti mundo persuadere casum istum, sive doctrinam esse à me traditam, idque probatum esse testimonio septem Theologorum, eosque paratos fuisse *juramento* testimonium suum confirmare, cum tamen ne vel unus eorum voluerit, aut potuerit istud testari, multò minis *juramento* confirmare.

Videat nunc Lector quâ fide, quo artificio per Belgium & Hispaniam spargatur; quod DD. Lovanienses (nam quod de uno fingitur, etiam ad alios extenditur) doceant licitum esse Pœnitentis peccata, ex sola Confessione nota, sine illius consensu aliis revelare.

QVARTA ANIMADVERSI O.

U Nicam circumstantiam traditionis illius doctrinæ expressit *RELATOR FIDELIS* non enim diem, mensem vel annum expresserat, non etiam an in lectione aliquâ domesticâ, an in disputatione domesticâ contigisset: non etiam quis illo tempore doctrinam istam sive in disputatione, sive in lectione sustinuerit: nam sub finem illius uci quidam replicant, ita & unus doctrinam explicatam veluti Thefism defendit. Sed solummodò dicit, quod ANTONIUS DE BISSCHOP replicasse dicatur. Hanc unicam circumstantiam *RELATOR FIDELIS* expressit, verum nec unam illam subsistere ex relatis n. 9. dicti testimonii liquet.

QVINTA ANIMADVERSI O.

EX iis, quæ habentur n. 10. 11. 12. videre est, quod *RELATOR FIDELIS* tria falsò asserat de N. STAES S. T. B. F.

Quæ habentur n. 13. 14. & 15. manifestè ostendunt, quod *FIDELIS RELATOR* toti mundo persuadendo, sibi dictorum Theologorum testimonio probatum esse, quod ego doctrinam, de qua quæstio, tradiderim, non minus mundum jam decipiat quam ante deceperit istos Theologos: quia sicut his falsò persuasit, quod tantum vellet, ut unus illorum dictaret casum mihi proponendum, ita nunc falsò conatur persuadere toti mundo, quod casus ab uno istorum Theologorum dictatus, ut mihi proponeretur reverà sit testimonium dictorum Theologorum.

CONCLUSIO SECUNDA.

In quatuor aliis factis referendis non minus infidelis est *FIDELIS RELATOR*.

§. I.

Ostenditur id circà illud quod objicit ex quibusdam dictatis.

REliqua facta in quibus nos culpat *FIDELIS RELATOR* possemus velut omninò parerga, & ad rem non pertinentia silentio præterire: sed juvat ipsius in istis etiam referendis infidelitatem paucis ostendere. Ex Dictatis N. N. vel HUYGENS, ut ait, ponit hunc casum: *ponatur ex. gr. quod Confessorius, Pœnitentem, quem ex sola Confessione novit sceleratum, possit ad Episcopatum, vel Pastoratam assumere & efficaciter: tum enim videtur posse & debere illum præterire, posito semper quod id fieri possit sine fractione sigilli.*

De doctrina hujus casus non est hic agendi locus quemadmodum nec inquirendi: An eam doctrinam tenuerit S. Thomas, S. Bonaventura, Scotus, Antoninus, &c. de quibus videre licet illos ipsos Authores. Item Morinum l. 2. c. 16. §. 6. & Sanchez l. 3. de Conf. Claud. disp. 16. n. 2. sufficit namq; quod dictata è quibus doctrina ista citatur non sint mea: quod *FIDELIEM RELATOREM* latere non potest, quia jam toties voce & scripto dixi non esse mea dictata dixit etiam ipsemet *FIDELIS RELATOR* coram septem illis Theologis de quibus anteriori Conclusionem actum est, qui proculdubiò idem tum dixerunt, cum inter Theologos istius temporis res illa esset notissima. Quà ergò iterùm fide

FIDE

FIDELIS ille RELATOR per suum disjunctum exprimit se dubitare, an dictata illa sint mea? Cum à tam longo tempore certissimò ipsi constiterit non esse mea.

§. 2.

Ostenditur idem circa pecunias ad censum annum applicatas.

Objicit insuper pag. 22. & 23. quod nummi quidam consignati in Secretaria Vniuersitatis clam à me sint recepti & applicati in Geldria inuitis Magistris sacelli in Vlamingh-straet. adeo ut velim nolim maneam iuxta ipsum isti sacello cautionarius, quam rectè hæc omnia paucis accipe: res ita se habet: Administrator foundationis de qua sermo, vi testamenti est amplissimus D. Geiselen Geldriae Consiliarius. Hic filium suum misit Lovanium ut reciperet dictas pecunias, quas apud Secretarium Vniuersitatis iusseram consignari ne Collegium Pontificium denuò intraret in obligationem solvendi canonem pro anno, qui jamjam inchoandus erat. Porrò dictus filius D. Geiselen domi Secretarii pecunias recepit, eas, numerante Collegii Pontificii Procuratore; receptas Ruremundam asportavit, atque illic ad censum applicuit. Ex quibus evidens est, quòd, si filius D. Geiselen aliquando voluntatem habuerit pecunias illas ad censum applicandi tum penes FIDELIEM RELATOREM, tum penes Magistros sacelli in Vlaminck-straet, voluntatem istam postmodum mutaverit. Si quispiam mutationis illius rationes ex ipso velit inquirere, arbitror quod apertè illas proferet, allegabitque justissimas; meritò tamen additurus, quod licet ratio deficeret, sufficeret pro ratione sola sua voluntas, utpote qui nullam habuerit obligationem pecunias istas hic Lovanii applicandi. Judicet ex his æquus Lector, an in toto hoc negotio aliquid à me commissum sit, in quo à FIDELI RELATORE meritò culpari possim, & an prudenter contrà me librata sint illa ipsius verba: *quo spiritum talem imprudentiam sub correctione, ipse fecerit, iudex sit alius.*

§. 3.

Idem ostenditur circa illud quod obiicit de Parochiâ à Theologis non frequentatâ.

EN aliud specimen FIDELITATIS nostri RELATORIS. Objicit pag. 41 item pag. 45. & sequentibus; quod Theologos mihi commissos non cogam ad frequentationem Parochiæ. Ut videatur quam justè: notandum quod FIDELIS RELATOR magnâ animositate aliquando prætenderit, *Quod Præses Collegii Pontificii deberet jubere cantari Vesperas in suo Collegio horâ primâ, ut Theologi horâ secundâ possent frequentare suum Catechismum;* quod ut persuaderet efficacius, addidit se jure Divino esse Pastorem S. Michaëlis. Quod Conciones attinet, binæ fuerunt super eis contentiones, prima: occasione cujus iussit Illustrissimus Dominus Archiepiscopus, ut Concio fieret horâ oportuna qualis nulla est nisi à 7. usque ad 8.

Deindè iussit ut continuaretur, quæ ab annis aliquot usitata erat, brevis post Laudes vespertinas Exhortatio; idque ut commodius alterutri istarum Concionum interesse possent Theologi. Sed quis nunc relinquatur querelæ locus, cum nec hodiernâ die concio fiat horâ septimâ, nec brevis post laudes habeatur exhortatio.

Secunda contentio fuit quod Pastor S. Michaëlis idem ille nimirum, qui nunc FIDELIS RELATOR, prætenderet Theologos Pontificii æquè debere frequentare Parochiam ac Cives. Cui responsum est quod Theologi Pontificii non essent quidem totaliter eximendi ab obligatione frequentandi Parochiam, quodque conveniret indubiè, ut illi suo exemplo civibus præirent; quod etiam ab illis factum esse plures testari possunt: verum negatum est, quod æquè ac Cives Parochiam frequentare tenerentur; tum quod diebus feriatis frequentent tot lectiones publicas Theologiæ, & tot domesticas; tum etiam quod singulis Dominicis & Festis in suo Collegio audiant duo Sacra: unum privatum, al-

verum Solemne. Vesperas insuper & Completorium, unam Concionem manè & alteram post meridiem, quibus omnibus addebatur: cur à paritate rationis Pastor S. Michaëlis non prætendit quod Philosophi ac Humanistæ æquè ac Cives debeant frequentare Parochiam. Certè ad horum excusationem non poterunt adferri rationes, quin illis prægnantiores adferri possint ad justificationem Theologorum, quas verisimiliter præ oculis habuerant Majores nostri ex Concilio Trid. reduces, & de illius mente optimè instructi, & tamen circà antiquam illam & laudabilem consuetudinem, ut Officia Divina in Collegiis peragerentur nihil immutaverunt. Quod verò adjicit *FIDELIS RELATOR* dictos Theologos cogi ad matutinam & vespertinam Meditationem, usque adeò intento ejus non suffragatur, ut potius è contrario hinc pateat hujus Collegii Theologis non minùs abundè suppetere exercitia quibus accendatur voluntas, quàm alia quibus instruat intellectus.

§. 4.

Ejus infidelitas etiam ostenditur circà illud quod refert de MAROLLIS.

Restat ut expediamus illud negotium quod circà *Marollas* nobis faceffit *FIDELIS RELATOR*. *Marolla* vulgò vocantur filix quædam plerumque adeò pauperes, ut propterea non facillè admittendæ forent ad emittendum solemne vorum paupertatis; quas nihilominùs amor Crucis, desideriumque primitivos Christianos imitandi in unum congregavit. De his loquitur *FIDELIS RELATOR* dum conqueritur pag. 47. quod earum Confessionem annuam excipiam, absque eo quod vel ab ipso vel à moderno Pastore autoritatem ad hoc acceperim. Ad hæc respondeo mihi opus non esse Domini Pastoris autoritatem, ut prædictarum Filiarum annuas etiam Confessiones excipiam: Si quidem autoritatem illam accepi ab Amplissimo Domino Coriache Illustrissimi Domini Archiepiscopi Mechliniensis nuper Vicario Generali, & quidem ad aliorum exclusionem: Quod cum *FIDELEM RELATOREM* minimè lateat, mirum sanè est & *FIDELI RELATORE* prorsus indignum, quod tam frivolâ objectione nos impetat. Ex his colligat unusquisque quàm falsò & *infidelitè* in omnibus factis nobis imponat *FIDELIS RELATOR*, qui licet vera narraret (quod tamen longissimè abest) potius super illis aut saltem plerisque illorum nos coram competenti Judice convenire debuisset, quàm impertinentes ejusmodi nugas in vulgus spargere.

EPILOGUS

Exprimitur harum Thesis & Appendicis occasio, & compendiosè referuntur qua in illis dicta sunt.

Edideram anno 1674. librum, cui titulus Methodus remittendi & retinendi peccata, in quo alicubi significavi: in Confessario, ut spositâ omni necessitate, Pœnitentem licitè absolvat, requiri certitudinem Moralem de bonâ dispositione Pœnitentis. Hanc doctrinam à tribus hinc annis (id est postquam jam octo annis, esset evulgata) multis in vestivis publicè hic Lovanii traducere cepit Vir quidam primâ vice, qua incepit profiteri Eloquentiam, an cum aliqua Eloquentia, nil mea refert, uti etiam non, quid Virum istum tum demum ad hæc impulerit, quandoquidem toties ante ut hæc diceret occasionem habuerit. Fuit enim Pastor, istius quidem genii, ut in Concionibus non facillè omitteret quidquam eorum, quæ Clero & populo significata volebat. Benè hæc rursus omnia, an malè, jam non examino.

Idem ille anno 1682. mirabili astutia circumvenit quosdam Collegii Pontificii Theologos, septem numero, quos interventu cujusdam sui alumni in tempus postmeridianum invitatos, invitatore non comparente, ipsemet recepit, & ut in talibus sit, tractavit. Deinde quæstionem movit de sigillo Confessionis, atque insigni artificio Theologis istis persuasit ut doctrina, de qua quæstio instituta scriberetur, quo posset eam mihi proponere, ut ex me sciret, quid ego illa sentirem, omnibus sanctissimè promittens sese scripto illo nunquam usurum veluti testi-
monio

monio adversus me : prout reverà nullo colore uti poterat , maxime non veluti testimonio septem testium , quia sex illorum protestati sunt se nihil scire de isto casu sive doctrina ; unicus erat qui ad summum dubitabat ; nec mirum , cum doctrina illa debuisset fuisse tradita quatuor annis ante illud tempus . Nec unus ille quod scriptum erat signavit : nam solummodò dictaverat ne nimia casus sive doctrinæ prolixitas , quemadmodum Vir ante dictus aiebat , memori à excideret . Non enim fidebat memoriæ suæ pro tempore tantillo , & tamen fidebat pro toto tempore quatuor annorum memoriæ unius Theologiæ Studiosi in iis , de quibus ad summum dubitabat an audivisset tunc , quando erat Theologus quinque circiter mensium .

Occasione istius scripti spargebatur Lovanii : septem Collegii Pontificii Theologos testatos fuisse : quod ego doctrinam in illo scripto expressam tradiderim . Hinc ulterius per Belgium & verosimiliter etiam in Hispaniam defert rumor , quod Doctores quidam Lovanienses licitum censeant ; ut Confessarius sine Pœnitentis consensu revelet ejus peccata .

His omnibus Vir ille necdum contentus à septimanis aliquot evulgavit libellum quem FIDBLEM RELATIONEM vocare non veretur , in quo primùm congerit invectivas aliquot in doctrinam ante dictam de Certitudine Morali : deindè , ut non solum doctrinam meam sed etiam personam invadat , facta aliqua mihi imputat , & unum præ reliquis toti mundo persuadere conatur ; nimirum quod in antedicto stratagemate nihil fallaciter , sed omnia sincerè egerit , quodque ego doctrinam , de qua quæstio fuerat , verè tradiderim .

Ut calumniam illam circa doctrinam de sigillo Confessionis in dubium revocare , non audeas , ipse & Sacerdos & Collegii Hoyii Præses in dicto suo libello ponit sequentia : " Præses Hoyii , illos (septem Collegii Pontificii alumnos) ad se venire curavit animo sciendi veritatem , & plures comparuerunt , & in præsentia sua prædictam doctrinam scripserunt , & declararunt , esse sui Præsidis Pontificii , quos conatus fuit melius docere . Hæc verissima esse affirmat , prædictus Præses Collegii Hoyii , paratus juramento confirmare : item quod non dicat hæc , animo calumniandi . , ,

Hæc sunt Thesium nostrarum & Appendicis occasio , ut nimirum doctrinam nostram de certitudine Morali ab invectivis & Censuris , & personam nostram à calumniis , præcipuè de doctrina circa Sigillum Confessionis , liberemus . Nam Theses nostras in defensionem doctrinæ , Appendicem verò in defensionem personæ posuimus .

Etenim postquam t. Thesium Conclusionem posuimus valorem Sacramenti Pœnitentiæ non pendere à Confessarii persuasionem de dispositione Pœnitentis ; ostendimus Conclus. 2. ut Confessarius Pœnitentem licitè absolvat extrà necessitatem non sufficere quodlibet dubium Confessarii de Pœnitentis dispositione , cum aliàs sine necessitate licitè absolveret dubiè dispositos quoscumque , quos licitè absolvit imminente morte .

In 3. Concl. diximus : ut Confessarius sine necessitate licitè absolvat Pœnitentes non sufficere quod ipsi sit minùs probabile , aut æquè probabile esse dispositos ac indispositos , eo quod impossibile sit ; ut confessarius tales judicet esse dispositos .

Per 4. Conclus. probavimus : quod Confessarius non semper possit de suo Pœnitente sine temeritate judicare eum probabiliter esse ad Absolutionem indispositum : hinc confectarium esse : Confessario posse esse plusquam probabile quod sit dispositus : ex hoc verò ulterius sequi ; ut Confessarius Pœnitentem , seposità omni necessitate , absolvat , non sufficere , ut Confessario sit probabilius quod Pœnitens sit dispositus : cum enim plusquam probabile sit magis tutum , quàm probabilius (hoc enim est absolutè incertum , illud verò aliquo modo certum) plusquam probabile , seposità necessitate , eligendum præ probabiliori , juxta has regulas : *In dubio via tutior est eligenda . Tene certum , dimitte incertum .* Idem confirmatur ex periculo invalidæ Absolutionis imminente quando absolvis probabilius , adeoque dubiè tantum dispositum . Probatur item ex eo quod damnata sit hæc sententia " Non est illicitum in Sacramenti conferendis sequi *opinionem probabilem* de valore Sacramenti , relicta tutiore nisi &c .

Ex 5. Concl. evidens est : ut Confessarius licitè absolvat Pœnitentis non debere de illorum dispositione habere certitudinem Metaphysicam , Physicam , aut Moralem tantam , quanta haberi potest in historiis humanis , neque tantam ut est illa quæ haberi potest de propria dispositione .

In 6. Conclus. ostensum est: quod Confessarius possit & debeat habere aliquam speciem certitudinis moralis: potest enim Confessario esse plusquam probabile quod Pœnitens suus sit rectè dispositus: istud etiam, sepositâ necessitate, oportet sive debet esse: sed plusquam probabile, est certum aliqua specie Certitudinis Moralis: Ergò &c.

Ex 7. Concl. patet: quod non possimus prudenter aliquid judicare verum, nisi istud sit nobis plusquam probabile: cum omne probabile adeoque etiam probabilius noscatur sibi habere conjunctum morale periculum falsi: adeoque imprudenter judicari istud esse verum: imprudentius verò, præcipuè in rebus magnis, agi secundùm id quod solum est probabilius licitum; ubi nimirum oppositum certò licet, Hinc judicium prudens debere esse moraliter certum, adeoque malè nos culpari ab illis, qui in locum Moralis Certitudinis in hac materia substituunt Judicium prudens. Quod verò Concil. & Patres vigentibus Canonibus pœnitentialibus, non tam sæpè, ac nos hodie, locuti fuerint de Certitudine Morali mirum non esse, cum ritè expletâ pœnitentiâ Canonum, sat certò constaret de Pœnitentis dispositione.

Concl. 8. probavimus: quod Confessarius dum adest justa necessitas, licitè absolvat Pœnitentes dubiè dispositos: justam verò necessitatem tum esse, quando inter signa pœnitentiæ & ipsam necessitatem est quædam proportio; ita ut in dubiè dispositis quantò minor est absolvendi necessitas, tantò majora pœnitentiæ signa requirantur; & quòd necessitas est major, eo minora pœnitentiæ signa sufficiant: eamque necessitatem posse locum habere imprimis ex parte ipsius Pœnitentis; deinde quandoque ex parte Confessarii, & nonnumquam ex parte Loci & Temporis: sed cavendum esse ne ista necessitas nimium extendatur.

Concl. 9. Exhibuimus, quæ Illust. D. Internuntius voce & scripto de Authore Methodi testari dignatus est.

Ex Appendice denique patet, quod Adversarius noster circà facta, quæ mihi adscribit & potissimum circà illud, quo toti mundo persuadere conatur, me tradidisse doctrinam de Sigillo, Conclusionem primâ Appendicis expressam, patet, inquam, inde Adversarium nîl minus meritum esse quàm titulum FIDELIS RELATORIS: nec minori falsitate libellum ejus vocari FIDELIEM RELATIONEM, quàm sit falsitas illa, quâ mihi adscribit doctrinam antedictam de Sigillo Confessionis, & alia quædam quæ in libello isto facta commemorat. Jam tum concluderem, nisi justa indignatio cogeret rursus detestari horrenda illa RELATORIS FIDELIS verba "Præses Hovii illos (Collegii Pontificii Theologos) ad se venire curavit animo, sciendi veritatem, & plures comparuerunt & in præsentia sua prædictam doctrinam scripserunt & declaraverunt esse sui Præsidis Pontificii, quos conatus fuit melius docere. Hæc verissima esse affirmat prædictus Præses Collegii Hovii, paratus juramento confirmare: item quod non dicat hæc animo calumniandi."

Hæc accepta prout debent, & prout sonant, dico ego falsissima esse & nullatenus posse sine perjurio, juramento confirmari: quandoquidem ex testimonio Theologorum ante allegato constet: quod ab unico solum dubitante & quidem reliquis sex nihil prorsus de casu scientibus, ille fuerit dictatus, à nullo subscriptus, omnibus inter hæc protestantibus, quod istud testari non vellent. Præterea cur RELATOR FIDELIS si tale testimonium habeat istud non producit in suo libello, potius quàm illa testimonia quibus ipsemet in suum favorem testatur, ut fucum faciat, corrodat. Denique si tale testimonium reverà habeat, saltem jam illud proferat, nec opus erit, ut pergat alia quærere, aut ut pergat pro testimonio contra me acquirendo, me nunc ad Facultatem, nunc ad N. D. B. libelli sui Approbatorem, nunc ad Theologos per ambages & fallacias mittere, & circumducere.

P E R T I N E N S.

P Arabolicum illud, Diabolus non solet apparere in corpore humano, nisi ex pede brutali, caudâ, vel cornibus deceptio notari possit, significat: quod calumnia solent habere notas ex quibus falsitas illarum possit deprehendi.

F I N I S.

Theles
Doctorū
Academiae
Lovan.

Th
2170